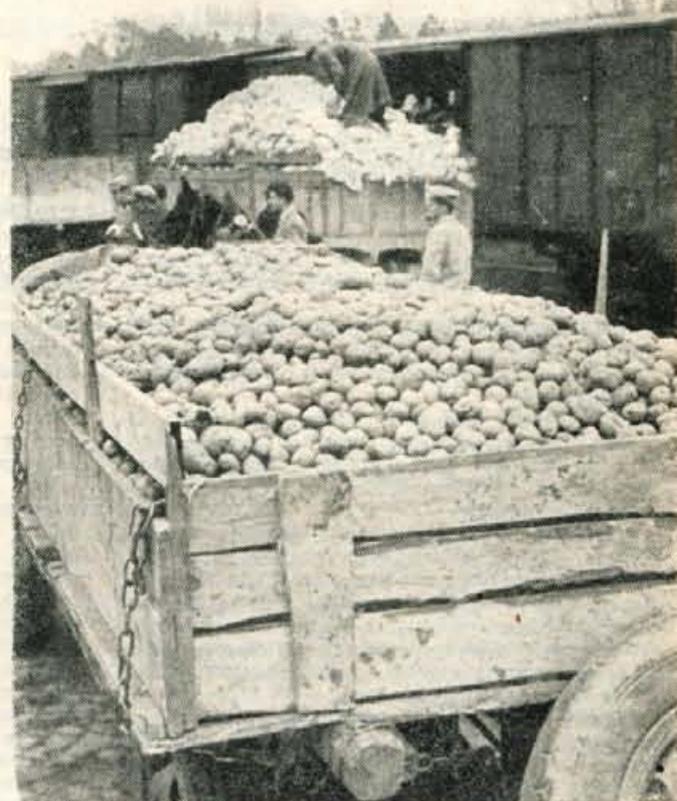

Iz vsebine:

- ZIVAHNA GRADBENA DEJAVNOST V KRAJU
V Kranju — dve »Evropi« str. 3
- OB ZAKLJUČKU TURISTIČNIH PRIREDITEV NA BLEDU
Bogata kulturna žetev — str. 5
- MOTORIZACIJA NA POHODU
— str. 7

IZ PERSPEKTIVNEGA PLANA
OBLO GORENJA VAS
V Gorenji vasi — kmetijstvo v
ospredju — str. 3

TUDI KROMPIRJA LETOS NE BO MANJKALO
Prvi pridek za potrošnike izven okraja

GLASS GORENJSKE

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO

LETO XI., ŠT. 68 — CENA DIN 10.—

KRANJ, 5. SEPTEMBRA 1958

Resna

ovira

S pričo zakona in uredbe o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov ter njihovih organov, ki dajeta predvsem občinskim ljudskim odborom in njihovim organom precejšnje nove pristojnosti na področju gospodarstva, solstva, prosvete in kulture, zdravstva in socialnega skrbstva, so se znašli nekateri ljudski odbori v dokaj nezavidnem položaju. Vseh poslov, ki so jih z zakonom in uredbo dani, preprosto ne morejo v redu in pravočasno reševati. Osnovni vzrok za ta pojav je — pomanjkanje kadra.

Zaradi takega stanja mora okrajni ljudski odbor še vedno opravljati določene funkcije, katere so z zakonom pooblaščeni opravljati občinski ljudski odbori.

Ni dvoma, da je del krivde za tako stanje treba videti tudi v prizadevanjih nekaterih okrajnih uslužbencev, da ne bi odšli iz centra za podezelje. Uslužbencem z ustrezno kvalifikacijo primanjkuje namreč predvsem v manjših občinah. Tako nekatere občine v kranjskem okraju nimajo niti enega uslužbenca z visokošolsko izobrazbo. Kljub mnogim razpisom zo to mesta že vedno prazna. Mnogo poslov na občinah pa opravljajo honorarni uslužbenci. Na občinskem ljudskem odboru v Zeleznikih n. pr. nimajo niti šefja uprave za dohodke, niti gradbenega referenta, niti referenta za delo, nobenega tržnega inšpektorja itd. Približno tak jo položaj tudi v Gorenji vasi, Zireh, Bobinju, Cerkljah in deloma na Bledu.

Razen tega pa uslužbenci, ki so zaposleni v navedenih občinah, v večini nimajo ustrezne strokovne izobrazbe.

Vse to seveda močno ovira redno poslovanje ljudskih odborov. V mnogih primerih obstaja zategadelj upravičeno bojazen, da občine ne bodo mogle več obstojati in se bodo morale združiti z razvitejšimi občinami, kolikor se stanje kmalu ne bo bistveno izboljšalo. Ni dvoma, da bodo v prihodnje ne samo kadrovski, marveč predvsem gospodarski razlogi priveli do združitve nekaterih manj razvitih občin z razvitejšimi.

Ostale občine pa bodo hčes nočeš morale v prihodnje reševati kadrovski probleme na daljši rok, predvsem s sistematičnim žolanjem. Prav to, da so vzgojo kadra v preteklosti zanemarjale, se jim sedaj močno maščuje.

-ik

S seje Sveta za delo pri OLO Kranj

Namesto v 5 letih - v 5 mesecih

Fluktuacijo delovne sile je treba omejiti - Premajhno sodelovanje med posredovalnicami za delo in podjetji

V torek dopoldne je bila v Kranju seja Sveta za delo OLO Kranj in upravnega odbora Okrajne posredovalnice za delo. Na seji so razpravljali o problemih zaposlovanja v okraju, nadalje o tarifni politiki ter o delu tržne inšpekcije in organov HTZ v prvem polletju 1958. leta. Razpravljali so na osnovi precej obširnega in izčrpnega gradiva, ki ga je za zasedanje pripravila Okrajna posredovalnica za delo.

Iz poročila o zaposlovanju v ukrepe, da se zajezi prekomerno zaposlovanje. V tem smislu bi potem tudi poslovale občinske posredovalnice za delo. Dosej so občinski odbori v tej smeri premalo storili. Le Svet za delo pri ObLO Kranj se je začel resno ukvarjati s tem vprašanjem.

Nadalje se opaža, da podjetje delovno silo še vedno sprejemajo, ne da bi prej razmišljala o možnosti svojega razvoja. Tako sprejemanje na slepo, je seveda močno škodljivo. To hkrati prispeva k povečani fluktuaciji delovne sile.

Obenem je še vedno dosti pojavor, da sprejemajo ljudi na delo personalni oddelki, ali pa celo posamezniki, ne pa komisije za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij v podjetjih, ki so bile za to ustanovljene. V prvem polletju je bilo v podjetju sprejetih brez vedenosti komisij 30 odstotkov delavcev.

Posebno vprašanje je fluktu-

cija delovne sile. V prvih sedmih mesecih letos je menjalo delovna mesta v okraju približno 2,5 odstotka oseb. Čeprav so morda temu vzrok največkrat različne tarifne postavke za enako delo v različnih podjetjih, je vsekakor treba videti pomembnejši vzrok za tolikšno fluktuacijo predvsem v delovnih odnosih v podjetjih.

Manj aktualno je vprašanje nezaposlenosti. Številke sicer kažejo, da nezaposlenost narasiča, vendar samo pri ženah. Od skupnega števila nezaposlenih je skoraj 92 odstotkov žena. Pri tem gre samo za prehodno nezaposlenost, vendar v večini primerov. Perspektivni plan gospodarskega razvoja predvideva namreč, da bo treba zaposliti nekaj delovne sile celo iz drugih okrajev.

Nadalje so razpravljali tudi o vprašanju zaposlovanja invalidov. Lani je bil v Kranju ustanovljen Zavod za zaposlovanje za delo manj zmožnih oseb. Zavod zaposluje trenutno 141 oseb. V glavnem pa so ti ljudje iz Kranja in bližnje okolice. Šele v zadnjem času jih zaposluje Zavod tudi iz drugih krajev Gorenjske. V kratkem nameravajo ustanoviti podoben zavod tudi v Škofiji Luki.

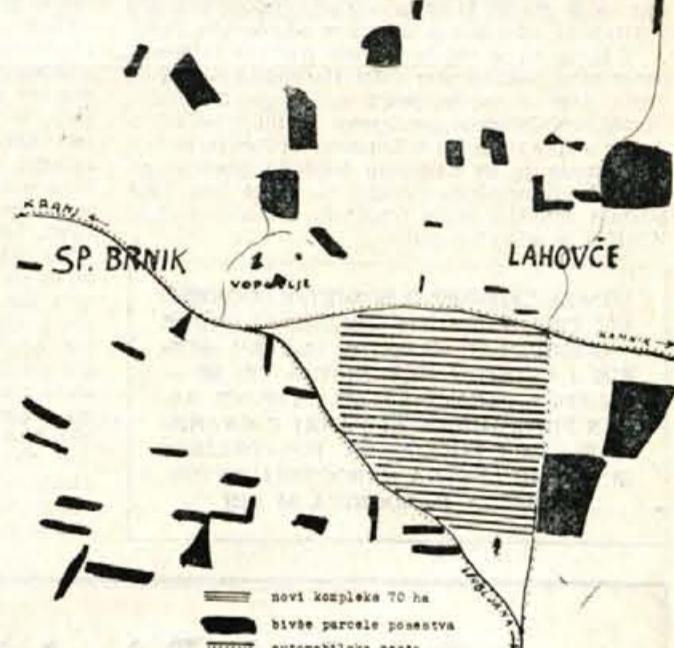
-k

Arondacija kmetijskega posestva Cerkle

Pomemben prispevek k napredku kmetijske proizvodnje

Naloga arondacije je združiti skimi potni; zmanjšujemo razin zaokrožiti zemljišče, zlasti dalje med centrom posestva in obdelovalno površino, zelo poslavimo kontrolo in pregled nad opravljenimi deli, onemogočimo zajedanje sosedov v zemljišče ter olajšamo izvajanje raznih melioracij.

Kmetijsko posestvo Cerkle je izvedlo pred dvema letoma delno zdrževanje manjših parcel

primerno višjo rentabilnost na velikih kompleksih, vendar so ostali razmetani po vsej občini. Takih kompleksov z velikostjo nad 2 ha je bilo okoli 20. Manjših njivskih kompleksov in parcel SLP pa je ostalo še 70 ter manjših travniških kompleksov in parcel 36. Posestvo je imelo opravka torek po prvi arondaciji še vedno s 126 obdelovalnimi enotami, kar predstavlja izredno močno razdrobljenost. Z letosnjeno arondacijo je posestvo zajelo 216 zasebnih parcel in dalo v zamenjavo 237 parcel SLP. Po arondaciji ima posestvo samo 2 velika njivska kompleksa, enega pri obratu Cerkle z velikostjo 40 ha, drugega pri obratu Lahovče z velikostjo 70 ha. Naj-

(nadaljevanje na 3. strani)

Dvesta dinarjev za pralnico

Stanovanjska skupnost Stražišče-Gorenja Sava ima že pralnico

Zadnje dni si gospodinje okoli starega stanovanjskega bloka pri zdravstveni ambulanti v Stražišču z zadovoljstvom manjajo roke. Za majhne denarne bodo odslej lahko gledale, kako jim bo stroj opral »žehto«. Njim ne bo več treba vsaj vsaka dva tedna enkrat od jutra do včera drgniti čunjo ob cejti ter se pri tem utrjurati in izgubljati tako dragoceni čas.

Obiskovalci VIII. gorenjskega sejma so lahko videli v pritličju dnevnega dela zgradbe tri precej velike pralne stroje. Prvi je že našel svoje mesto v Stražišču in pred enim tednom prvič opral precej perila. Sest do sedem kilogramov perila storil opere v dveh urah, za kar mora gospodinja plačati 200 dinarjev. Pralnica seveda še

ni povsem urejena, vendar je pričakovati, da bo v kratkem vse tako kot je potrebno.

V načrtu pa imajo še ureditev likalnice. Večje težave ima trenutno stanovanj-

ska skupnost, ker je električni tok dovolj močan le v podpolanskih urah in zato s strojem še ni mogoč prati dopoldne. Vendar tega problema kmalu ne bo več, saj bo novi transformator v novem stanovanjskem naselju v Stražišču kmalu dograjen.

Kje bosta dobila mesto ostala dva pralna stroja, še ni znano. Vemo le, da je enega dobila stanovanjska skupnost na Zlatem polju, drugega pa Kranj-center. Na Zlatem polju pa ne morejo dobiti prostora za pralnico! Cesarprav je v Kranju stanovanjska skupnost še vedno velika, bi prostor za pralnico na Zlatem polju res ne smel biti tak problem. Stanovanjska skupnost Kranj-center teh težav menda nima, ne morejo pa se odločiti, kje naj bi bila pralnica, da bo laže dostopna vsem prebivalcem tega območja. Ljudje upravičeno pričakujejo, da bosta oba stroja v najkrajšem času začela služiti svojemu namenu.

Fabio

SVET STANOVANJSKE SKUPNOSTI NA JESENICAH KONSTITUIRAN

V sredo popoldne so se sestali v zbornici Občinskega odbora SZDL na Jesenicah odborniki Stanovanjske skupnosti za gornji del Jsenic, ki so bili izvoljeni na nedavnem zboru volivcev na Plavžu. Svet je bil konstituiran; izvolili so tudi nekaj komisij, med drugim komisijo za finance, komisijo za izboljšanje gospodinjstva, za organizacijo otroških igrišč ter ureditev naselij, komisijo za spore in tako dalje.

-k

TE DNI PO SVETU

V ponedeljek se je začela v Ženevi mednarodna konferenca o miroljubnem izkorisčanju atomskih energij. Komferenco je začel generalni sekretar OZN Dag Hammarskjöld, na njej pa sodeluje 5000 atomskih strokovnjakov in opazovalcev iz 66 dežel, med njimi tudi iz Jugoslavije. Delegacijo jugoslovanskih atomskih znanstvenikov vodi prof. akademik Pavle Savić.

Član Zveznega izvrš. sveta in sekretar za industrijo ZIS Sergej Krajnher je prispeval v Damask, kjer je v ponedeljek prisostvoval otvoriti mednarodnega sejma.

Iz Beograda so v ponedeljek odpotovali na Kitajsko predstavniki Zveze študentov Jugoslavije, ki se bodo kot opazovalci udeležili V. Kongresa Mednarodne zveze študentov. Kongres bo v Pekingu od 4. do 13. septembra.

Izvršni odbor za koordinacijo alžirskega osvobodilnega gibanja, ki ima svoj sedež v Kairu, je v ponedeljek objavil poročilo, ki pravi, da so napadi Alžircev na petrološke skladische v Franciji »samo prva ofenziva« v načrtu, da bi boj za osvoboditev Alžirje razširili na francoska tla. Ta ofenziva alžirskih komandosov naj bi ovrgla francoske trditive, da je vojna v Alžiriji končana.

Pariška policijska prefektura je zavoljo diverzantskih akcij alžirskih komandosov na skladische vence v torek uvedla policijsko uro za 250.000 Alžircev, ki žive v Parizu. Policijska ura je od 9. ure zvečer do 5. ure zjutraj. Do podobnih ukrepov bo bržas prišlo tudi v drugih krajih Francije, kjer živi še kakih 150.000 Alžircev.

V Beograd je prispel v torek član japonskega parlamenta Naokiči Kitazava, ki se bo mudil v Beogradu na zasebnem obisku dva dni. Kitazava je poslance Liberalno-demokratske stranke v parlamentu.

V torek je prispeval v Slovenijo delegacija Socialistične mladine Italije. Člani delegacije so imeli razgovore s člani predsedstva CK Ljudske mladine Slovenije o problemih, ki zanimajo obe mladinske organizacije.

V ostrem spopadu, do katerega je prišlo v torek med britanskimi žetami in pripadniki EOKA v vasi Llopri na Cipru, so padli 4 Grki in dva britanska vojaka. Spopadli so se, ko so britanski vojaki preiskovali v omenjeni vasi.

V Moskvi izkazuje veliko pozornost ameriške mu industrije in finančniku Cyrusu Eatonu, ki se ondi mudi že več dni kot gost sovjetskega kmetijskega ministra. V torek ga je sprejel tudi predsednik sovjetske vlade Nikita Hruščev in ga pozdravil kot borca za vzpostavitev in razvijanje prijateljstva med sovjetskim in ameriškim ljudstvom za ohranitev in krepitev miru na svetu.

Vrhovni komandant oboroženih sil FLRJ maršal Jugoslavije Josip Broz-Tito je v sredo opoldne sprejel maršala Mongomeryja in ga povabil na kosilo. Po kosilu, ki je minilo v prijetnem razpoloženju, se je maršal Montgomery odpeljal na letališče v Batajnici, od koder je z letalom odpotoval v Pariz.

V Kairu so se začela v sredo posvetovanja med generalnim sekretarjem OZN Hammarskjöldom in vladom ZAR o uveljavljanju resolucije Generalne skupščine OZN glede pomirjenja na Bližnjem vzhodu ter umiku tujih čet iz Libanona in Jordanije.

V sredo je na kairskem letališču prvkrat po britansko-francoskem napadu na Egipt leta 1956 pristalo potniško letalo francoske letalske družbe. V letalu je bilo 50 potnikov.

IZDAJA CASOPISNO PODJETJE - GORENJSKI TISK / UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR
ODGOVORNI UREDNIK SLAVKO BEZNIK / TELEFON UREDNIŠTVA ST. 397 — TELEFON UPRAVE ST. 475 / TEKOČI RACUN PRI KOMUNALNI BANKI V KRAJNU 807-70-1-135 / IZHAJA OB PONEDELJKIH IN PETKIH / LETNA NAROČNINA 800 DIN., MESECNA NAROČNINA 50 DIN.

LJUDJE IN DOGODKI

Ali se bliža zlata doba?

Neki rimski pesnik je skoraj pred dva tisoč leti pel o »zlati dobi, ko je bilo vse lepo na svetu, brez težav in tegob, ko so ljudje živeli v miru in brez strahu«. Na tak čas pomisli človek tehnik in znanosti, o katerih te dni kakih 4000 strokovnjakov razpravlja v ženevski Palaci narodov. Električna energija naravnost iz morske vode? Strahotna moč, ki požene vodikovo bombo v zrak in jo raznesne v neznanici unicevalnih eksplozij, naj bi lepo, kakor bi ji ukazal človek, razkrivala nova podzemna bogastva, dajala načinejšo energijo za razsvetljavo in pogon strojev, pridobivala dragocene uran iz morske vode? O takih in podobnih stvareh, ki se nam nestrokovnjakom zdijo kakor romani Julesa Verneja, se povsem resno pogovarjajo učeni možje v Ženevi. Nekatere države, predvsem Sovjetska zveza, Združene države Amerike ter Velika Britanija so na razstavi »Atomi za mira vsem postavile na ogled stroje in instrumente, ki tudi oči prepričajo, kako so ta čudesa povsem resnična in vsa kmalu uporabna v gospodarstvu.

Skoraj ne bo pomagalo druga, kakor da se bomo vsi od kraja vsedili h knjigam, ki nam bodo razlagale atomske skrivnosti, kajti kaže, da bodo razni atombreaktorji, ladje na atomski pogon in razni izotopi v industriji in zdravstvu ter po vseh drugih področjih našega življenja in dela kaj kmalu domači.

povsod. Vsaj po teh nekaj dnevnih dela ženevske konference lahko sodimo tako. Velične atomske sile so kar po vrsti sklenile, da bodo svoje velike skrivnosti objavile in izsledile dale na razpolago vsem. To je vsekakor lepa poteza, povsem nujno potrebna za naše čase, ko še tri četrtečna človeštva živi v pomanjkanju.

Zares, tak je vtip, ki ga dejajo govorji in razprave na atomske konferenci v Ženevi. Toda kakor hitro stopiš iz Palače narodov, je svet okoli in okoli po vsem drugačen. Danes poročajo o eksploziji britanske poskusne bombe, ki so jo pravkar pognali v zrak na Božičnih otokih v Tihem oceanu, včeraj spet je bilo govora o skrajni nevarnosti za vojno v formoški ožini na Daljnem vzhodu in v podzemnih skladisih se zbirajo brez števila unicevalnih bomb itd. Dva svetova — eden poln »svetljih upov«, drugi pa vizija uničenja, »atomskega samomora človeštva«, kakor je naznamoval neki ameriški znanstvenik morebitno atomske vojno.

Že zdavnaj bije dvanajsta ura, da bi se odgovorni državniki, predvsem pa velike sile, odločili za »svetle upes in se pametno pogovorili o tem, kako bi se svet čim prej rešil strašne atomske more, ki že zdaj — samo zaradi poskušnih eksplozij — povzroča toliko in toliko več krvnega raka in drugih neznanih bolezni, toliko in toliko ob rojstvu po-

habljenih otrok in vrsto nenormalnih pojavov pri naših potomcih. Skrajni čas bi bil, da bi se oddahlili in lahko rekli, da teh nevarnosti ni več in da bi napovedali začeti živeti od sadov, ki jih vsemu človeštvo nudijo sedanji izsledki znanosti in tehnike. — Ženevska konferenca zgovorno priča o njih, čeprav znanstveniki razpravljajo predvsem o podatkih, strojih, instrumentih, teorijah in praksah, ki jih ne bi razumeli, če bi jim prisluhnili.

Na konferenci v ženevski Palaci narodov sodeluje tudi jugoslovanska delegacija. Vodi jo naš ugledni in po vsem atomske svetu znani učenjak dr. Pavle Savić, spremlja ga pa še nekaj drugih naših strokovnjakov s tega področja. Konferenci so predložili 28 referatov, o uspehih, ki so jih naše znanstvene ustanove te vrste dosegli v teoriji in praksi. Naša dežela je sicer majhna in v primeri z drugimi »velikankami« nerazvita, vendar pa je prav so delovanje na tej pomembni konferenci ponoven dokaz, da gremo v korak s sodobno znanostjo, v kolikor nam to seveda omogočajo razmere. In še nekaj drugega je prinesla naša delegacija v enevo: doma in po svetu že dolgo znano prizadevanje Jugoslavije, da bi jedrsko energijo izkorisčali s amom v korist človeštva in da bi čimprej izbrisali iz jezika, ki ga govorje v međunarodnih krogih, besedo »vojna«.

JELO TURK

kratko, vendar zanimivo

CESTO KOKRICA—GORIČE—GOLNIK BODO UREDILI DO

29. NOVEMBRA

Okrajna uprava za ceste Kranj je že leta 1953 pričela preurejati cesto III. reda Kokrica—Goriče—Golnik. Dela so zelo počasi napovedovala, predvsem zaradi pomajkanja finančnih sredstev in delovne sile. To cesto so asfaltirali iz Kokrice do Tenetiša že leta 1956. Pri Tenetišah so lani zgradili tudi nov most in razširili cesto za 2 metra. Prejšnji mesec so tudi od ceste asfaltirali. Letos julija pa so se lotili novo trasiranega odcepa ceste, ki so ga pričeli graditi pred petimi leti. Cesta bo peljala pod vasjo Goriče in bo dolga 1200 ter široka 5 m. Novo zgrajeni del ceste bo za 200 m krajsi od stare ceste; razen tega se bo cesta izognila Goričam in številnim klancem in ovinkom. Za nekaj metrov bodo znižali tudi Maljevo brdo in s tem materialom napravili nasip med Goričami in Maljevimi. Gradnja bo

veljala okoli 8 milijonov dinarjev.

NA GORENJSKEM BO NAPRODAJ 15.000 TON KROMPIRJA

Po dosedanjih ugotovitvah bo letošnji pridelek krompirja na Gorenjskem približno enak lanskemu. Po pravkar izdelanem računu Okrajne poslovne zveze bo naprodaj 1.500 vagonov krompirja. Z odkupom krompirja bo poslovna zveza pričela že v prihodnjih dneh. Cena še ni določena, bržas pa bo letos za 50 % dražja kot lani. Za ta semenski krompir je poslovna zveza pripravila 3 skladisca, in sicer v Skofiji Luki, Naklem in Kranju s kapaciteto preko 150 vagonov krompirja. Do sedaj so zadruge preko poslovne zveze prodale v južne republike precejšnje kolичine zgodnega krompirja. Zadruge so doslej odkupovalne krompir od proizvajalcev po 8,5 do 11 dinarjev, prodajale pa so ga franko vagon od 10 do 12,5 dinarja.

VRH JESENISKE STOLPNICE KRASI SMREČICA

Na eno izmed treh stolpnic, ki jih gradijo na Jesenicah, so pred dnevi postavili zeleno smrečico — znak, da je najvišja stavba na Jesenicah pod streho. V 10-nadstropni stavbi bo 40 stanovanj, ki bodo vseljiva prihodnje leto. V kratkem času bosta dograjeni tudi ostali stolpnici. V vseh teh objektih bo 120 stanovanj. Tudi na upravno-stanovanjski zgradbi Zavoda za socialno zavarovanje dela naglo napredujejo. Isto velja tudi za gradnjo jeseniške šole. Betonski skelet je že viden daleč naokrog.

-k

TRAKTORIST JANKO KRANJC POJDE NA ZVEZNO TEKMOVANJE

Pred tednom je odšlo na tri-dnevno republiško tekmovanje traktoristov v Novo mesto tudi šest gorenjskih traktoristov, ki so tekmovali v članski in mlačinski konkurenči. Med 19 nastopajočimi ekipami so kot ekipa zasedli 7. mesto. Od gorenjskih traktoristov je bil najboljši Janko Kranjc z državnega posestva Poljčje, ki je z 264 točkami zasedel 5. mesto. S tem si je prizobil plakato in denarno nagrado, obenem pa se bo udeležil tudi zveznega tekmovanja traktoristov, ki bo na Trški gori na Dolenskem 13 in 14. t.m.

-an

NOBENE GOSTILNE!

V Zelezničkih so pravzaprav brez gostilne, čeprav je kraj precej velik in ga običaje v sezoni tudi več tujev ter poslovnih ljudi, ki prihajajo v podjetje »Niko« ali v LIP Češnjica. Imajo sicer nekaj, čemur pravijo gostilna, toda to bi bilo kvečjemu lahko buffet, ker s toplimi jedili ne strežejo. Ker se bo gostinski obrat KZ Češnjica oddvojil od zadruge, razmišljajo na občini, da bi gostilno v Zelezničkih priklicili h gostinskega podjetja Češnjica. S tem bi se režijski stroški lahko znižali, še vedno pa bi Zeleznički ostali brez prave gostilne. Prva skrb ljudskega odbora bi moralta biti zato, da tudi Zeleznički dobijo primerno gostišče, ki bo lahko nudilo gostom toplo hrano, če že ne tudi prenočisce. -ik

20 LET NAMIZNEGA TENISA NA JESENICAH

Konec septembra in začetek oktobra bo na Jesenicah med namizno teniškimi igralci precej živahn. Praznovati bodo 20-letnico ustanovitve namiznega teniškega klubnika. Za športnike pa bo takrat pomemben tudi jubilej Lojzeta Štrumbija — petstotič bo nastopil za barve svojega kluba.

naša kronika

NA GORENJSKEM MANJKA

182 UČITELJEV

Po stanju, kakršno je bilo letos, štipendirajo Občinski ljudski odbori in OLO Kranj 207 študentov na raznih višjih in srednjih šolah za potrebe šolskega na Gorenjskem. Mesečno prispevajo ljudski odbori za štipendije okrog 866.000 dinarjev.

Klub temu pa na Gorenjskem še vedno občutno primanjkuje učiteljev. To je najbolj pokazal redni razpis. Za nižje razrede osnovnih šol manjka 79 učiteljev, za višje razrede, gimnazije in strokovne šole pa 103 predavatelji. -k

PROSTITUBERKULOZNI TEDEN NA JESENICAH

NA JESENICAH

Občinski odbor RK Jesenice se marljivo pripravlja na počastitev Tedna TBC, ki bo od 7. do 14. t. m. Vse osnovne organizacije RK bodo organizirale predavanja o borbi proti TBC. V Cufarjevem gledališču bo v ponedeljek ob 19.30 uri predaval na pljučnem raku dr. Furlan z Golnika. Za njegovo predavanje je med Jeseničani veliko zanimanje. Razen zdravstvenih predavanj bodo občinske in terenske organizacije RK posvetile v Tednu TBC vso skrb bolnikom, ki bolujejo za tuberkulozo in jim skušale nuditi poleg zdravstvene tudi materialno pomoč. Občinski odbor RK bo v okviru Tedna TBC ponovno podvzel akcijo za ustanovitev mlečne kuhinje na Jesenicah, ki bi bila predvsem za šolsko mladino velikega pomena. U.

KRANJSKI ETNOGRAFI V LJUBNEM

Etnografska ekipa Mestnega muzeja v Kranju, ki je nekako tri tedne obdelovala narodopisno področje okrog Gorj pri Bledu, se je to dan vrnila s terenom. Etnografi so svojo nalogo dobro opravili. Rezultat njihovega delovanja je pravčata zakladnica narodnega blaga — dokumentov, najzajednejših predmetov, narodnih pesmi, pripovedk in podobnega gradiva. Vseh predmetov materialne in duhovne kulture je okrog sto.

Ta nepričakovani uspeh kranjskih etnografov ni uspaval. V četrtek so se lotili drugega dela programa, in sicer narodopisne obdelave Ljubna in okolice. Tretji del programa pa predvideva proučevanje zgornjesavske doline, predvsem področje okrog Mojstrane. Kaže, da bo ta del prinesel na vrsto še prihodnje leto.

Najdeno gradivo s področja krog Gorj in Ljubnega bo tudi razstavljeno v Mestnem muzeju v Kranju. Razstava bo odprtja predvidoma v drugi polovici septembra. S.

Bralci nam pišejo

ZAKAJ PREPROSTO, CE JE LAHKO ZAPLETENO!

V Zelezničkih je mesa sicer dovolj. Niti ni opaziti nobenega prekomernega navijanja cen mesu. Premalo pa je izbire mesnih izdelkov. Temu je kriva nesodobno urejena klavаницa, ki je last privatnika in jo ima mesarsko podjetje v najem.

V klavnici manjajo predvsem naprave za predelavo mesa. Mesarsko podjetje je sicer stroje za predelavo mesa že kupilo, vendar jih še ni montirala, niti ni ustrezno preuredilo klavnico, ker je hotel prej rešiti vprašanje lastništva. Dokler je namreč klavаницa last privatnika, je usako adaptiranje in preurejanje silno problematично.

Da bi lahko odkupil klavnico in jo hkrati sodobno uredilo, je mesarsko podjetje v Zelezničkih zaprosilo za kredit. Komunalna banka pa mu kredita ni odobrila, ker bi bil uporabljen tudi za od kup privaten stavbe.

Spricu te odločitve smo v Zelezničkih v dokaj neprijetnem inčudnem položaju: odločitveno se kvečjemu labko za gradnjo nove klav

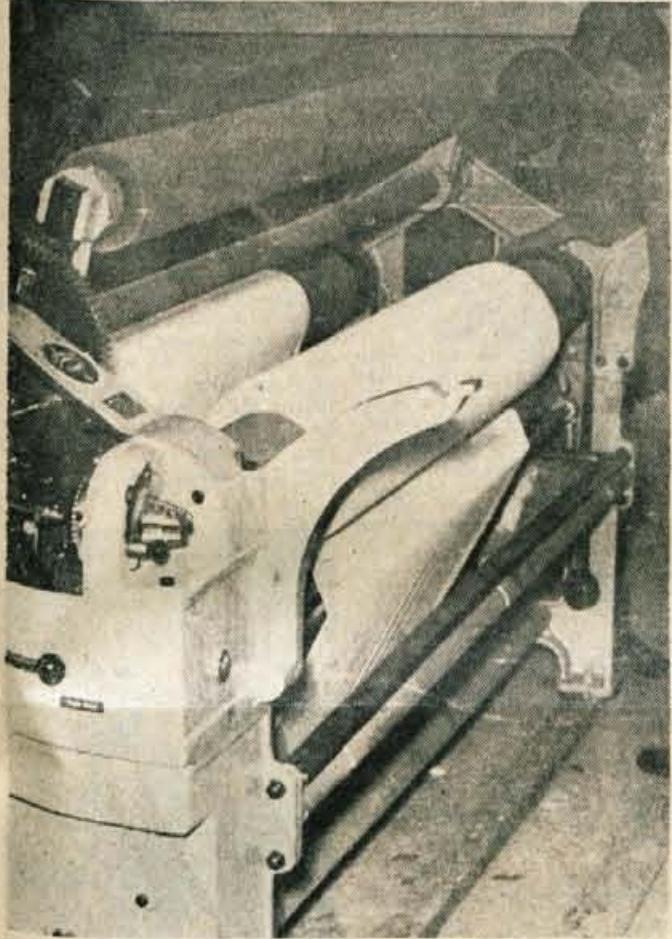
Od enega na dvajset

AUTOMATSKI »JIGGER« NOV PROIZVOD »KOVINARJA« IZ KRAJNA — TEKSTILNI STROJI MLADEGA KRAJSKEGA PODJETJA IZ LETA V LETO KVALITETNEJŠI

Vest, ki je pred kratkim prišla iz Leskovca, se ni pozabljena. O uspehu, ki ga je na tamkajšnjem sejmu tekstila in tekstilnih strojev dosegel kolektiv »Kovinarja« iz Kranja, ni bilo slisati govorice le v Kranju, temveč se več med vsemi tekstilnimi strokovnjaki v naši državi in tudi v inozemstvu. Toda komaj je minil dober mesec, je kolektiv »Kovinarja« spet dosegel pomembno delovno zmago. V nedeljo je stekel nov tekstilni stroj — avtomatski »Jigger«.

Najprej nekaj besed o samem stroju. »Jigger« je stroj, ki ga v tekstilni industriji potrebujejo za barvanje tkanin. Tkanina se previja z valja na valj in gre pri tem skozi kad za barvo, dokler ni enakomerno obarvana. Pri tem pa mora biti stroj pod stalnim nadzorstvom, da se tkanina z valja ne bi povsem odvala. Takšen je »Jigger«.

Za avtomatske »Jiggerje«, ki jih bo proizvajal Kovinar, se že daje časa zanima precej naših tekstilnih podjetij. FaBo

Se enkrat bodo preizkusili, če je vse tako kot mora biti, potem pa bo avtomatski »Jigger« odšel na pot do Zagreba, kjer bo razstavljen na Zagrebškem velesejmu. Ko se bodo vrata sejma zapri, bo stroj nadaljeval pot do Bihača, ker ga je tamkajšnje podjetje »Kombiteks« že odkupilo.

V KRAJU - DVE „EVROPI“

BLOKI PRI VODOVODNEM STOLPU VSELJIVI — NOVA KINEMATOGRAFSKA DVORANA NA ŽULARIJI — STEKLENO PROČELJE SINDIKALNEGA DOMA — PRIZIDEK DIAKEGA DOMA V PRECEPU

Gradnje kakršnihkoli objektov so že od nekdaj vzbujale pri ljudeh veliko zanimanje. To zanimanje je še posebno živahnino, kadar gre za objekte družbenega standarda ali za preureidlite, ki utegnijo vplivati na mikavost podobe domačega okolisa. Ta ugotovitev je tudi povod za ta zapisek, kjer bomo skušali v skopih obrisih posredovati nekatere drobce iz perspektivnega načrta gradien v Kranju.

Spričo stanovanjske stiske, ki Kranjčanom ravno ne prizana, ne bo napak, če se najprej ločimo stanovanjskega izgradnje. — Med največje tovrstne objekte sodijo stanovanjski bloki pri vodovodnem stolpu. Na tamošnji zazidali površini je našlo prostor 12 objektov, med njimi tudi 64-stanovanjski blok. Trije od teh blokov so že sprejeli pod streho stanovalec, štirje bloki bodo vseljivi prihodnji teden, pet blokov pa bodo zgradili do sredine prihodnjega leta. Vsi našteti objekti bodo imeli 192 stanovanj.

Zanimiva utegna biti tudi gradnja velikega naselja enostanovanjskih vrstnih hiš tovarne »Tiskanina« na Smidovem travniku v Stražišču. Vse hiše je 43; doslej so jih izročili svojemu namenu 25, medtem ko bodo ostale hiše vseljive konec septembra.

Tudi Sindikalni dom v Parku prebivajo v teh barakah, še

Iz perspektivnih planov naših občin V Gorenji vasi - kmetijstvo v ospredju

Marmor v novih predelovalnih obratih - Arondacija zemljišča za Kmetijsko posestvo v Poljanah - Proizvodna storitev v družbeni obrti se bo povečala za 35 odstotkov

Kakšen pa naj bi bil potem avtomatski »Jigger«? To nam pove že beseda sama. Skoraj vse delo, ki ga je prej opravljalo delavec, novi stroj naredi avtomatično. Odslej bo lahko en sam delavec upravljal 20 strojev, medtem ko je prej lahko le enega.

Nov proizvod so v »Kovinarju« začeli delati po konstrukcijah domačih strokovnjakov že maja letos, v zadnjih štirinajstih dnevih pa so ga sestavili. Uspeh ni izostal. Avtomatske »Jiggerje« smo morali doslej uvažati, odsej pa jih bo proizvajal Kovinar in bo s tem prihranil dragocene devize našim tekstilnim podjetjem.

V ospredje so v perspektivnem planu postavili kmetijstvo. Tako je tudi prav, saj je kmetijstvo najrazvitejša gospodarska panoga v občini, a doslej še zdaleč niso dajalo tistih dohodkov, ki bi jih lahko. Kljub pretežno kmetijskemu značaju občine so v Gorenji vasi tudi dobrí naravnii pogoji za razvoj industrije. Tu si temu problemu posveča perspektivni plan precej pozornosti. Tretja naloga, ki jo obraňava perspektivni plan, pa je razvoj trgovine, obrti, gostinstva in turizma v občini.

Perspektive so v perspektivnem planu postavili kmetijstvo. Tako je tudi prav, saj je kmetijstvo najrazvitejša gospodarska panoga v občini, a doslej še zdaleč niso dajalo tistih dohodkov, ki bi jih lahko. Kljub pretežno kmetijskemu značaju občine so v Gorenji vasi tudi dobrí naravnii pogoji za razvoj sadjarstva. Doslej je bilo sadjarstvo v dolini precej zamarnjeno. Z obnovno sadovnjakov, za kar predvideva perspektivni plan 20 milijonov investicij, in z novimi nasadi pa sadjarstvo lahko postane pomemben vir dohodkov. Perspektivni plan predvideva, da se bo dohodek v sadjarstvu povečal od sedanjih 7,5 milijona dinarjev na 18,5 milijona dinarjev leta 1961. Veliki nasadi jadriga — za gojitev tega sadja ima Poljanska dolina odlične klimatske pogoje — bodo vir precejšnjih dohodkov.

Petletni plan pomeni torej za gorenjevaško občino precejšnjo prelomnico v kmetijstvu. Načrti bodo seveda uresničeni le s pomočjo vseh vaščanov, predvsem načrtnih odborov, ki jih predvideva perspektivni plan, bi bilo zategadelj dobiti v planu prioriteto.

Vrednost proizvodnje vseh gospodarskih organizacij v gorenjevaških občinah se bo do 1961. leta občutno povečala. Medtem ko je znesla 1956. leta nekaj nad 526 milijonov dinarjev, bo koniec 1961. leta znašala več kot 666 milijonov dinarjev. Od te vsote bo odpadlo na kmetijstvo 75 % celotnega zneska ali nekaj več kot 477 milijonov dinarjev. Na katerem področju se bodo moralni Gorenjevaščani temeljito lotiti dela, je torej jasno.

Največji napredok bodo dosegli v živinoreji. Ze doslej so v dolini redili precej klavne živine, predvsem na račun krav molznic. Perspektivni plan pa predvideva, da se bo število klavne živine v občini še povečalo, tako da bodo od 1961. leta dalje lahko izvozili na trg vsako leto 500 ton pitane mlade goveje v 250 ton prašičev. Čeprav se bo zaradi povečanja števila klavne živine število krav molznic zmanjšalo, predvidevajo, da bo zaradi povečanja molznosti mleka dovolj, tako za prehrano prebivalstva kakor tudi za pitanje živine in predelovalnega. V ta namen bodo v občini uredili še 10 posnemalnih postaj. Doslej je posnemalna postaja urejena še v Javorju.

O umetnem jezeru v Preddvoru smo že nekajkrat poročali. Tokratni zapisek pa naj zajesi neosnovane govorice, češ da se je dobronamerina zamsel o takojšnjem jezeru izjavilo. Dolonneje povedano: gradbeni odbor ni računal s strukturo jezerskega dna z mnogimi razpoložitvami, skozi katere pronica voda

v zadnjih letih je bil v gospodarstvu gorenjevaške občine dosegzen pomemben napredok. Hkrati pa se je pojavila vrsta perečih problemov, ki jih bodo posestvo lahko začelo s smiselnimi moralni Gorenjevaščani rešiti v neščitnem gospodarjenju šele po arondaciji zemljišč. Doslej so obdelovalne površine kmetijskega posestva zelo razmetane in je zato obdelovanje zelo močno otezano. Arondacija zemljišč je zato ena prvih nalog, ki jo predvideva perspektivni plan.

Perspektive za razvoj poljedelstva v Gorenji vasi so skromnejše. Plan predvideva predvsem, da se bo povečala pridelava kvalitetnih krmskih rastlin, po čemer je Poljanska dolina znana še izpred vojne.

Ugodnejše pogoje pa ima Gorenja vas za razvoj sadjarstva. Doslej je bilo sadjarstvo v dolini precej zamarnjeno. Z obnovno sadovnjakov, za kar predvideva perspektivni plan 20 milijonov investicij, in z novimi nasadi pa sadjarstvo lahko postane pomemben vir dohodkov. Perspektivni plan predvideva, da se bo dohodek v sadjarstvu povečal od sedanjih 7,5 milijona dinarjev na 18,5 milijona dinarjev leta 1961. Veliki nasadi jadriga — za gojitev tega sadja ima Poljanska dolina odlične klimatske pogoje — bodo vir precejšnjih dohodkov.

Petletni plan pomeni torej za gorenjevaško občino precejšnjo prelomnico v kmetijstvu. Načrti bodo seveda uresničeni le s pomočjo vseh vaščanov, predvsem načrtnih odborov, ki jih predvideva perspektivni plan, bi bilo zategadelj dobiti v planu prioriteto.

Kmetijskih zadrug in njihovih strokovnjakov. Prvi pogoj za izpolnitev plana pa je boljše so-delovanje med kmetijskimi zadrugami in zadrževalniki. Brez tega se si sistematično razvoja kmetijstva ne moremo zamisliti.

»MARMOR« V TEŽAVAH

Industrijsko podjetje Marmor v Hotavljah ima še vedno kopico težav.. Na eni strani jim priznajuje investicijskih sredstev, da bi lahko hitreje napredovali, na drugi strani pa imajo težave tudi v proizvodnji, saj že dalj časa isče bolje marmornate gmote. Perspektivni plan predvideva, da bo predvsem potrebljeno odkriti precej novega zemljišča, da bodo prišli do boljih marmornatih gmot. Hkrati pa bodo morali bolje izkoristiti obstoječi marmor, izboljšati kvalitetno blokov in povečati delovno storilnost. Obenem pa bo potrebljeno izpolnilni mehanizacijo in zgraditi predelovalni obrat, v katere bi predelovali predvsem marmornate bloke slabše kvalitetne in odpadni material.

Marmor v Hotavljah nedvomno predstavlja osnovo za industrializacijo doline. Ker je te vrste gradbeni material na svetovnem trgu močno iskan, ima podjetje tudi vse pogoje, da se razvije. Doslej je šel razvoj precej vijugavo in to predvsem zaradi nezačasnega vodstva. Ob vseh ukrepih, ki jih predvideva perspektivni plan, bi bilo zategadelj dobiti v planu prioriteto.

Nekoliko manj konkreten je plan, ko razglablja o razvoju preskrbovalne mreže v dolini. Tu bi bil lahko konkretnejši, saj je danes osnovna skrb ljudskih odborov predvsem izboljšanje življenjskih pogojev delovnih ljudi. Doslej je preskrba v dolini na dosti šibkih nogah. Plan sicer predvideva, da bo treba v prihodnje urediti novo pekarno, mlekarino in mesarijo, toda nič ne pove, kdaj, niti kje.

Tudi o turizmu v Poljanski dolini bi kazalo povedati več, kot je planu povedano. Poljane in Gorenja vas sta bili že pred vojno znani letovišči. Večji razmah turizma ovirajo danes predvsem slabota cesta in pomenjanje gostišč v dolini. Asfaltiranje ceste in izgradnja večjega gostišča, bi morala zategadelj dobiti v planu prioriteto.

Še o preddvorskem jezeru

PRONICANJE VODE V ZEMLJO USTAVLJENO — V NEKAJ DNEH BO DOLINA POD VODO — V NAČRTU JE ČIŠČENJE DNA IN UREJANJA OBALE — JEZERO BO VERJETNO IZROČENO SVOJEMU NAMENU 1. MAJA PRIH. LETO

O umetnem jezeru v Preddvoru smo že nekajkrat poročali. Tokratni zapisek pa naj zajesi neosnovane govorice, češ da se je dobronamerina zamsel o takojšnjem jezeru izjavilo. Dolonneje povedano: gradbeni odbor ni računal s strukturo jezerskega dna z mnogimi razpoložitvami, skozi katere pronica voda

v zemljo. Ker pa je to pronicanje večje od vodnega dotoka, pač voda ne bo mogla zapolniti kotle.

Da bi se prepričali, koliko resnice je v teh govoricah, smo vprašali gradbeni odbor, ki nadzoruje delo na jezeru. Zvezdeli smo naslednje:

V začetku je voda zares pronikala v zemljo, kar je pri gradnji umetnih jezer povsem normalen pojav. Pozneje so se manjše razpoke zamašile same, medtem ko je v dnu ostala le večja razpoka, ki pa bistveno ne bo vplivala na vodostaj. Strokovna komisija, ki je proučila dno jezera, meni da bo ta razpoka celo ugodno vplivala na temp eraturo vode. Skozi njo se bodo namreč odtekale spodnje

hladne vode. — Torej so bile alarmantne govorice o preddvorskem jezeru povsem neosnovane.

Ob tej priložnosti smo izvedeli, da bodo letos in prihodnjo pomlad opravljena še nekatere druge dela. Predvsem bodo z dna jezera odstranili humus in uredili obalo. Pripravili pa se bodo tudi na kopališko sezono. V ta namen bodo zgradili kopališče s kabinami, buffet in športno igrišče.

Kaže, da prihodnje leto — verjetno 1. maja — ne bo več zadržkov, da ne bi mogli izročiti jezera svojemu namenu. S tem bo ugodeno predvsem ljubiteljem kopanja, saj bo temperatura vode v jezeru precej višja od temperature Kokre.

S. S.

Pred ustanovitvijo vodovodne skupnosti na Gorenjskem

V septembру bo ustanovni občinski zbor Vodovodne skupnosti za Gorenjsko. Iniciativni odbor, ki je bil izvoljen pretekli teden, že pripravlja pravila skupnosti in seznam članov.

Naloga vodovodne skupnosti bo predvsem nadaljevali z deli, ki so bila prekinjena po ukinitvi vodnega sklada LRS. S sredstvi, ki jih bodo zbrali s članarino za drugo polletje 1958, bodo začeli urejati hudourniške struge v zgornjesavski dolini, nadalje hudournik Komatevko v dolini Koreke, Tržiško Bistrico, Rakule in Žireh in Soro v Skofiji Luki.

Razen pri urejanju hudourniških strug, bo vodovodna skupnost sodelovala tudi pri raznih melioracijskih delih in skrbela za preskrbo s pitno vodo vseh krajev na Gorenjskem. Velik problem, ki ga bo morala prav tako rešiti skupnost, pa so odpadne vode. Zaradi vse večjega razvoja industrije, so naše vode vedno bolj umazane, kar kvare turistični videz pokrajini, hkrati pa uničuje ribje zarod. Poskrbna skrb skupnosti bo zategadelj vježljala urejanje čistilnih naprav v vseh industrijskih podjetjih, ki uporabljajo večje količine vode za industrijske namene.

-ik

Arondacija kmetijskega posestva Cerkije

(Nadaljevanje s 1. strani) večji travniški kompleks 20 ha je v Zalogu, 7 ha v Češnjevku in 1 ha na Bregu. Na ta način bo imelo posestvo samo 5 obdelovalnih enot, namesto prejšnjih 126 s skupno površino 140 ha.

Arondacijski postopek smo začeli lani decembra. V prvih dneh smo naleteli na povsem razumljiv odpor kmetov. Toda v vztrajnem delom in stalnimi neposrednimi stiki s prizadetimi smo se končno izlučili od danih možnosti najboljše rešitve. Od 110 arondirancev jih je 101 popolnoma sporazumih in so podpisali predložene rešitve, za en primer čakamo izjave od lastnika.

Tudi urejanje naselja in parkov na Zlatem polju ter asfaltiranje cestišč med bloki sodi med objekte, ki jih ne kaže podcenjevati. Dela naglo napredujejo. In še o gradnji novih šol. — Osemletka v Stražišču bo prihodnje leto pod streho, medtem ko razprave o gradnji šole na Planini niso obrodile nič določenega. Vsekakor pa sodi na poslopju na Stari cesti. V zdravstveno enoto na Zlatem polju bo vključena tudi reševalna postaja z garažami. Dosedanje prostori na Koroški cesti bodo opuščeni.

In še o gradnji novih šol. — Osemletka v Stražišču bo prihodnje leto pod streho, medtem ko razprave o gradnji šole na Planini niso obrodile nič določenega. Vsekakor pa sodi na poslopju na Stari cesti. V zdravstveno enoto na Zlatem polju bo vključena tudi reševalna postaja z garažami. Dosedanje prostori na Koroški cesti bodo opuščeni.

S. S. ing. Janez Perovič

gorenjski obveščevalci**ZDRAVNIŠKA SLUŽBA**

Zdravstveni dom Kranj, Poljska pot 8, telefon 218, naročila za prevoz bolnikov, telefon 01.

MALI GLAS

Privatnikom ne objavljamo malih oglasov pred vplačilom. Cena malih oglasov je: preklic 20, izgubljeno 10, ostalo 12 din od besede. Naročniki imajo 20 odstotkov popusta.

Telefonska številka naročniškega in oglasnega oddelka je: Kranj 475.

Prodam dobro ohranjen geopolj. Naslov v ogl. odd. 1466

Sadike jagod vsako količino, enoletne vrste »Madam Muto« prodamo zadrugam, posestvom in privatnikom. Cena nizka. — Naročila pošljite na Kmetijsko zadrugo Naklo. 1511

Prodam ročno dvigalo (vinto) nosilnost 15.000 kg. Naslov v oglasnem oddelku. 1521

Prodam 1,25 kub. m desk. — Kocjanova 11, (Kalvarija) — Kranj. 1522

Hiša v Kranju dvostanovanjska je naprodaj. Ni v skupnosti, večje stanovanje je vseljivo. Reflektanti pišite na »Glas Gorenjske« pod »Izredna prilika«. 1523

Prodam otroški voziček. Alic, Breg 39, Kranj. 1524

Prodam lepo novo preprogo 3 krat 2 m. Cena 15.000 din. — Naslov v oglasnem odd. 1525

Prodam kozko. Strahinj 25. Naklo. 1526

Prodam otroško posteljico s skoraj novim vložkom. Naslov v oglasnem oddelku. 1527

Prodam plug obračalnik v odličnem stanju. Zamenjam 1 leto starega vola za brejo telico. Ahačič, Velesovo 7, Cerknica. 1528

Prodam mecenove deske debeline 20, 25, 30 in 50 cm. Naslov v ogl. odd. 1529

Prodam šivalni stroj »Keler«. Naslov v oglasnem odd. 1530

Prodam 7 vrst kopit preko 100 parov, šivalni stroj cilinderico in razno čevljarsko orodje v dobrem stanju. Cena nizka. Markelj, Ljubno 35, Podnart. 1531

Mizarskega pomočnika za furnirana dela sprejem takoj. — Polak Jurij, mizar, Drulovka. 1532

Kupim dobro ohranjen sod od 100 do 200 litrov. Jan Alojz, Višnica, pošta Zg. Gorje. 1533

Iščem družinsko stanovanje, kuhinjo in sobo kjer kol. Dam našagro 5 tisoč din. Naslov v oglasnem oddelku Glasu Gorenjske. 1534

»Vespa« prodam. Naslov v oglasnem oddelku pod 140.000. 1535

Ugodno prodam približno 15 tisoč m² obdelovalne zemlje blizu

Tovarna usnja**—STANDARD— KRANJ****sprejme**

fakturistiko - mlajšo moč

Prošnje z navedbo šolske izobrazbe in prakse sprejema uprava podjetja.

»Ugodna prilika za naselitev v lepem turističnem kraju na Gorenjskem. Trgovsko podjetje Jezersko razpisuje delovno mesto računovodje (računovodkinje). Pogoji: srednja ekonomská šola ali večletna praksa v računovodstvu. Plača po tarifnem pravilniku. Samokstanovanje na razpolago.

ZELEZARNA JESENICE**sprejme v službo****2 GRADBENA TEHNIKA****za delovno mesto gradbeni nadzornik.**

Pogoji: gradbeni tehnik s 3-letno praksou. — Nastop službe takoj ali po dogovoru. — Plača po tarifnem pravilniku. — Stanovanje za samec preskrbljeno, za poročene v teku enega leta.

Ponudbe z življenskim posljite na personalni oddelok Železarne Jesenice.

Kranja ob cesti proti Senčurju. Požive se v oglašnem oddelku. 1536

Prodam klavirsko harmoniko 80 basov 2 registra znamke He-rold po ugodni ceni. Tavčar Karl, Kranj, Tomšičeva 19. 1537

Vajenca ali vajenko za brvsko stroko sprejem takoj. Fojkar Janez, Kranj, Jahačev prelaz 1. 1538

K 2 otrokom iščem upokojenico ali starejšo osebo. Kump Saša, Kranj, C. Kokrškega odreda 3. 1537

Podpisana Taler Zalka preklicem izrečene besede o Prusnik Leopoldu, da bi bil med bolniškim dopustom gradil hišo. 1540

OBJAVE

Vpisovanje gojenčev v Državno glasbeno šolo na Jesenicah bo v dneh 8., 9., 10. in 11. septembra od 9. do 12. in od 16. do 18. ure, sprejemni izpit pa bodo 12. septembra ob 16. do 18. ure. Stari gojenčci morajo predložiti ob vpisu zadnje spričevalo glasbeno šole, novi pa zadnje spričevalo matično šole (osemletka, gimnazija, strokovna šola).

Ravnateljstvo

RAZPIS

Industrijska gumarska šola v Kranju razpisuje delovno mesto za

TAJNICO SOLE

Pogoji: srednja strokovna izobrazba, praksa v administraciji, znanje stopejške.

Plača po Uredbi o državnih uslužencih. Nastop službe po dogovoru. Interessenti naj pošljijo ponudbe na upravo šole.

KINO

»STORŽIČ«, Kranj: 5. septembra ob 16, 18, in 20. uri avstrijski barvni film po Straussovi opereti »NOČ V BENETKAH«, 6. septembra ob 16, 18, in 20. uri avstrijski barvni film »NOČ V BENETKAH« ter ob 22. uri predpremiera ameriškega filma »NAJHITREJŠI REVOLVERAŠ«, 7. septembra ob 9. uri matineja ameriškega barvnega filma »BAGDADSKI REVEŽ«, ob 10.30 uri kitajskega barvnega filma »NOVOLETNA ŽRTEV«, ob 14. uri češki barvni film »GLASBA Z MARSA«, ob 16, 18, in 20. uri češki barvni film po Straussovi opereti »NOČ V BENETKAH«.

»PARTIZAN«, Kranj: 5. septembra ob 19. uri češki barvni film »GLASBA Z MARSA«, 6. septembra ob 19. uri premiera angl. filma »TOLPE IZ LAVENDER HILL«, 7. septembra ob 19. uri premiera slov. nem. barv. filma »DALMATINSKA SVATBA«.

»TRIGLAV«, Kranj: 6. septembra ob 20. uri premiera kitajskoga barvnega filma »NOVOLETNA ŽRTEV«, 7. septembra ob 17. in 19. uri angl. film »TOLPE IZ LAVENDER HILL«.

»SVOBODA«, STRAŽIŠČE: — 6. septembra ob 20. uri ameriški barvni film »BAGDADSKI REVEŽ«, 7. septembra ob 10. uri angl. film »TOLPE IZ LAVENDER HILL« ter ob 16, 18, in 20. uri češki barvni film »GLASBA Z MARSA«.

NAKLO, 6. septembra ob 20. uri češki barvni film »GLASBA Z MARSA«, 7. septembra ob 16. uri amer. barv. film »BAGDADSKI REVEŽ« ter ob 18. in 20. uri kitajski barv. film »NOVOLETNA ŽRTEV«.

BLED, 5. in 6. septembra angl. barvni film »RIHARD III.«, 7. in 8. septembra ameriški barvni cinemascopic film

»PRINC IGRALCEV«. Predstave ob delavnikih ob 18. in 20.30 uri, v nedeljo ob 14., 16., 18. in 20.30 uri.

RADOVLJICA, 5. septembra ob 20. uri amer. barv. film »NAPADALCI«, 6. septembra ob 20. uri Ital. film »BRANIM SVOJO LJUBEZEN«, 7. septembra ob 14. in 18. uri ameriški barvni film »NAPADALCI« ter ob 16. in 20. uri Ital. film »BRANIM SVOJO LJUBEZEN«. Od 5. do 7. septembra dvojni spored.

LJUBNO, 5. septembra ameriški film »ABOT IN COSTELO V TUJSKI LEGIJI«, 6. septembra amer. film »ABOT IN COSTELO V TUJSKI LEGIJI« in amer. barv. film »HOUDINI«. V petek in soboto ob 20. uri. V nedeljo ob 16. in 18. uri.

»SORA«, ŠKOFJA LOKA: od 5. do 7. septembra amer. barvni film »ZVEZDA JE ROJENA«, »KRVAVCA«, CERKLJE: 13. in 14. septembra amer. film »NARAZPOTJU«. V soboto ob 20. uri. V nedeljo ob 16. in 20. uri.

NESREČE**STRELA JE UBILA
53 OVAC**

Zadnja velika nevihta, ki jo zajela alpe, je napravila po gorah precejšnjo škodo. Med Stolom in Zelenico je strela ubila 53 ovac, ki so bile na paši v gorah. Pred nevihto se so ovce stisnile skupaj pod skalnato pečino, toda vanje je udarila strela in jih 53 ubila. Za nesrečo so kmetje izvedeli šele po dveh dneh, ko jih je po naključju odkril neki lovec. Zaradi velike vročine po nevihti so ovce že razpadale, zato jih niso mogli niti odreti ali jim vsaj ostrici volno. Škoda je bila zategadelj še toliko večja. Ovce so imeli kmetje zavarovane. Zanimivo je omeniti, da je strela lani skoraj na istem kraju ubila 80 ovac.

-an

**PROMETNA NESREČA
V LESCAH**

V nedeljo dopoldne sta ob 11. uri in četrtek trčila na zavoju glavne ceste v Lescah, nasproti letališča, osebni avto Fiat 600 S 9367, ki ga je upravljal Ivan Koncen in motorist Janez Smedic. Avtomobilist je vozil proti Jesenicam, medtem ko je motorist peljal proti Kranju in je imel na zadnjem sedežu motorja še svojo sestro. Na zavoju je osebni avto napačno signaliziral. Pri trčenju je dobil motorist pretres možganov in si je zlomil levo nogo. Tudi njegova sestra ima pretres možganov, na avtomobilu pa je le materialna škoda. Ponesrečenca so takoj prepeljali v bolnišnico.

Preteklo nedeljo se je na Velem polju pod Triglavom zbral veliko število ljubiteljev planin, med njimi tudi tovariši Marjan Breclj, Boris Ziherl, dr. Miha

ki je primaknil milijon dinarjev. Stevilni predstavniki organizacij in društev so k lepemu uspehu bohinjskim planincem upravičeno čestitali. Izražena so bila številna mnenja o pomenu tega doma za razvoj zimsko-sportnega turizma v tem predelu, nekateri pa so razglabljali celo o ustanovitvi zimskega športnega centra na Velem polju z raznimi napravami, kot so skakalnica, proge za alpske discipline in seveda žičnica, ker je zima v tem predelu zaradi odličnega snega in lege zelo ugodna.

Prijetno razpoloženi zaradi lepega vremena in veseli nad novo pridobitvijo, so se številni planinci vračali v dolino. J.

**TEDEN
GORENJSKIH STRELCEV
od 14. do 21. septembra**

Na nedavni seji Okrajnega strelskega odbora Kranj so odborniki govorili o kadrovskega vprašanju OSO, o strelskega tednu in o letošnjih subvencijah. Razen tega pa so volili tudi novega predsednika in tajnika OSO. Odslej bo predsednik OSO dosedanjši sekretar Edgar Vončina.

Ko so govorili o strelskega tednu, so sprejeli sklep, da bo praznik gorenjskih strelecov od 14. do 21. septembra. V tem času bodo po vsej Gorenjski tekmovalnja strelecov, v mestih pa bodo družine priredile tudi strelške razstave. Med večjimi prireditvami v tem tednu bo prvenstveno tekmovanje reprezentantov gorenjskih mest z vojaško puško, ki bo na novem strelšču v Preddvoru. Za konec strelskega tedna pa bo na Jesenicah prijateljsko strelecovanje med reprezentanci okrajev Kranj, Murska Sobota in Okrajin ljudski odbor Kranj. —an

cej nepotrebnih »okraskov«, ob katere se skoraj vsakdo spodnakne. Tako je nasproti poslopja Občinskega ljudskega odbora na preglednem mestu vodnik s črpalko, kateremu je živiljenjska doba že davno potekla. Koristili ne more nikomur več, zgodovinska zanimivost ni, le nikogar niki bi se »usmilil« vodnjaka. Nič manj nezaželeno sliko iz Zeleznikov je spodnji posnetek našega fotoreportera. Ker je med turisti in izletniki vse večje za-

nimanje za Šelško dolino, predvsem za Zeleznike, je vsekakor že zadnji čas, da takšnih slik v tem lepenem predelu Gorenjske niv. več. FaBo

Tržni pregled

	KRANJ	ŠK. LOKA
jabolka	20–25 kg	20 kg
hruške	15–45 kg	20–50 kg
rdeča pesa	25–50 kg	25–50 kg
fižol v stročju	35–40 kg	50 kg
solata	50–60 kg	40–50 kg
paprika	35–55 kg	60 kg
paradižnik	30–35 kg	25–30 kg
čebula	40–50 kg	60 kg
česen	5–15 kom.	10 kom.
kumare	8–10 kg	10 kg
špinača	20 merica	20 merica
korenček in peteršilj	10 šopek	10 šopek
slive	40–50 kg	30 kg
krompir	10–11 kg	10–12 kg
cvetača	40 kg	
zelje	20 kg	20–25 kg
smetana	250 l	15 zajem.
sir	80 kg	12 kom.
svurovo maslo	400–500 kg	40

Ob zaključku turističnih prireditev na Bledu

Bogata kulturna žetev

Razgovor z umetniškim vodjem blejskih prireditev,
Emilom Frelihom

Letošnji bogati turistični sezonai na Gorenjskem se izteka do zadnjih dnevi. Doslej pestro in razgibano življenje v gorenjskih turističnih krajih se bo kmalu spet ustalilo.

Ce pravimo »bogato«, ne mislimo toliko na število turistov - domačih in tujih, ki so se v poletnih dneh mudili na Bledu, kolikor na kulturno in zabavno življenje v teh krajih, na število v pestrost različnih prireditev, ki so jih turistična društva pripravila za razvedrilo svojim gostom.

Ne bomo pretiravali, ce trdimo, da je letos prednjačil v tem pogledu Bledu pred vsemi ostalimi turističnimi kraji na Gorenjskem, saj je nedvomno zabeležil največ prireditev vseh vrst. Hkrati pa moramo pribiti, da je bil letošnji koledar prireditev na Bledu neprimereno bogatejši kot minula leta, tako po številu prireditev, kakor tudi po kvaliteti. Pohvaliti je treba tudi skrb umetniškega vodstva, da so na številnih prireditvah nastopili nekateri naši priznani umetniki in ansamblji. Kljub težavam in nevšečnostim je umetniški in idejni vodja letošnjih blejskih prireditev, tovaris Emil Frelih s svojo iznajdljivostjo in domiselnostjo dosegel, kar je največ mogel.

Na njegovih ramah je pravzaprav stolnolo glavno breme priprav in izvedb, zato smo ga tudi naprosili, da nam o teh stvari kaže pove.

Komaj smo ga našli, kajti svoje delo na Bledu je že zaključil in odhaja na novo službeno dolžnost v Novi Sad. Prav je ustregel naši želji.

»O letošnjih blejskih prireditvah smo slišali različne sodbe - pohvalne in kritične; kaj sodeite o njih, kot umetniški vodja programa?«

Predvsem moram pohvaliti

pobudo Turističnega društva, ker je pravočasno poskrbela za sestavo programs in ga tudi objavilo v posebni knjižici »Blejske turistične informacije«. To je bil prvi uspešen korak. Menim, da so naša skupna prizadevanja uspela, najbolj pa me veseli, da je bilo občinstvo s prireditvami zadovoljno. To je bila tudi naša želja, že od vsega začetka, preden smo se splošili težke in odgovorne naloge. Zadovoljiti ljudi tako različnih okusov in narodnosti pač ni lahko stvar!«

»Menda ste misili na vse to že pri sestavljanju programa. — Kaj je bil tedaj vaš glavni smotter?«

»Skušali smo pripraviti čim bolj pester spored: umetniški in zabavni, glasbeni, športni itd. Predvsem pa smo hoteli nuditi tujcem nekaj značilno slovenskega in jugoslovanskega; počakali smo domača folklora in pesem. Zato smo uvrstili v spored precej folklornih nastopov in koncertov vokalne in instrumentalne glasbe. Najbolj so navdušili gledalce folklorni in vokalni ansambel LADO iz Zagreba, Slovenski orkester iz Ljubljane in pevski zbor France Prešeren iz Kranja. Narodno glasbo in pleso so izvajale tudi folklorne skupine z Jesenic, Bledu in iz Bohinja ter pevski zbori iz teh krajov. — K sodelovanju smo povabili tudi nekatere naše priznane umetnike iz Ljubljane, operne in baletne soliste ter violinskega virtuosa Igorja Ozima. Seveda smo moral skrbeti tudi za zabavni in družbeni program. Prireditve te vrste, predvsem zabavno - glasbenih je bilo prav za prav največ. Glasbeni program z večjim številom zabavnih revij in popularnih glasbenih prireditv, pri katerih je sodelovala tudi

Radio - televizija Ljubljana, jeda je bilo več tujih obiskovalcev, kot domačinov. Tuji so bili še posebej pester.«

Izvajali so ga nekateri popularni ansamblji, kakor kvintet Jožeta Kampiča, zbor in orkester Mojstra Sepeta, Ljubljanski jazz ansambel, akademski plesni orkester in drugi.

Precej zanimanja so vzbudili tudi koncerti domačih poskočnih melodij bratov Avsenikov, Zadovoljnih Kranjcov itd. Letos smo začeli tudi s prireditvijo občasnih umetniških razstav. Tako je v prvi polovici avgusta razstavljal v bivši ornatni blejskega gradu svoje Blejske impresije akademski slikar France Godec. Godčeva razstava je med obiskovalci blejskega gradu vzbudila precej pozornosti, saj si je ogledalo slike nad 2000 ljudi. — Poskusili sem tudi s organizacijo razstave kitajske pokrajinske moštive, pa mi to pot ni uspelo.«

»Kateri prireditve so po vaši sodbi najbolj uspele?«

»Med najuspejšje predstave sodijo zabavna glasbena revija z baletom, »Bled, ah, moj Bled«, ki je bila menda najbolj obiskana, in smo jo tudi ponovili. Za to revijo, ki je s prijetno melodijo, besedo in pantomino pričevala življenje na Bledu, bolj s humoristične plati seveda, je bila uglašena tudi povorka z istoimenskim naslovom. Obisk revije »Večno šume gozdovi na Straži« je bil razmeroma slabši spriči precejšnje odaljenosti prizorišča in zaračunajne zmogljivosti žičnicice.«

»Menda je bilo med občinstvom na prireditvah največ tujih turistov. Kako so leti sprejeli različne predstave in katere so jih bile najbolj všeč?«

»Točnih številk, kakšno je bilo razmerje med domačini in tujci na prireditvah, ne bi mogel povedati. Lahko pa rečem,

da je bilo prav za prav največ. Glasbeni program z večjim številom zabavnih revij in popularnih glasbenih prireditv, pri katerih je sodelovala tudi

Radio - televizija Ljubljana, jeda je bilo več tujih obiskovalcev, kot domačinov. Tuji so bili še posebej pester.«

Izvajali so ga nekateri popularni ansamblji, kakor kvintet Jožeta Kampiča, zbor in orkester Mojstra Sepeta, Ljubljanski jazz ansambel, akademski plesni orkester in drugi.

Precej zanimanja so vzbudili tudi koncerti domačih poskočnih melodij bratov Avsenikov, Zadovoljnih Kranjcov itd. Letos smo začeli tudi s prireditvijo občasnih umetniških razstav. Tako je v prvi polovici avgusta razstavljal v bivši ornatni blejskega gradu svoje Blejske impresije akademski slikar France Godec. Godčeva razstava je med obiskovalci blejskega gradu vzbudila precej pozornosti, saj si je ogledalo slike nad 2000 ljudi. — Poskusili sem tudi s organizacijo razstave kitajske pokrajinske moštive, pa mi to pot ni uspelo.«

»Kaj pa načrti za prihodnjo sezono?«

»V prihodnje, menim, bi bilo začeleno čim bolj izkoristiti naravna prizorišča na blejskem gradu in na Straži. Letos smo napravili prvi korak, prihodnje leto pa bo treba dalje. Tudi umetniške razstave bi bilo mogoče prirediti v naravnem okolju. Morda bi našli zelo primeren prostor pri arkadah pod stopniščem za teraso Park hotela. Tamkaj bi lahko pripravili priložnostne cestne razstave,« je zaključil Emil Frelih.

J. Bohinje

filmi, ki jih gledamo

NOČ V BENETKAH

Ko sta scenarist in režiser avstrijskega bavrnega filma »Noč v Benetkah« presajala Straussovo opereto na filmski trak, očvidno nista imela druge namere, kot ustvariti komercialen filmski spektakel. Prav v tej nameri pa tudi njun spodrljaj; če namreč odmislimo Straussovo glasbo, skoraj ne najdemo vrednote, ki bi bila ob bežni analizi filma vredna omemb. Film je sinteza malone vsega, kar je znalcino za to vrst avstrijskih glasbenih del. Je osladno romantičen, igralsko medel in šabloniziran ter stilno raztrgan, vsekakor pa bolj avstrijski kot beneški. Še enkrat: glavna privlačnost filma je Straussova glasba.

GLASBA Z MARSA

Kdor meni, da se bo to potrebel z utopističnim filmom, ki pričuje zgodbo o Marsovih v o njihovi, prav gotovo nenačinjenih glasbenih kulturi, se hudo moti. Za to majhno razočaranje se češki

barvni film Glasba z Marsa (morda bi bolj ustrezal naslov godba oziroma orkester z Marsa) bogato oddolži z drugimi mikavostmi. Srečali se bomo z živahnim glasbenim komedijo, ki se kar iskri od duhovitega dialoga in posrečenih domislic. Vsebino žlahtita predvsem pikra satira in dobra glasba. Ce pa že govorimo o »Marsovih«, tedaj se ta pridevek nanaša na delavce tovarne »Mars«, ki si prizadevajo osnovati svoj orkester. Tu pa se zgoda zmoti predvsem zategadelj, ker nihče od načinov glasbenih instrumentov ne obvladava instrumenta. Izjema je le dirigent, ki se ponaša z »mnogoobetačo« glasbeno kvalifikacijo: igra nameč na orglice.

Konec dober - vse dobro, vmes pa prenekatera zbadljivka na račun nekaterih birokratskih novotvor administrativnega socializma. Vsekakor zelo pogumna poteka, če pomislimo na neposredno bližino varuha z Vzhoda.

aa

Selška dolina v luči kulturno-prosvetne dejavnosti

Kulturna oseka v Železnikih

PRIPRAVE NA NOVO SEZONO VZBUJAJO ZAUPANJE - PROSVETNA DRUŠTVA IZ HRIBOVITIH PREDELOV NAI-MARLJIVEJSJA - V SELCIH SO MARLJIVI - VEC GOSTOVANJ V SELSKO DOLINO

Nekako leto dni bo tega, kar društva v odmaknjeneh hribovitih predelih. Mednje sodijo zlasti prosvetna društva Dražgoše, Lenart, Bukovščica in pred časom Davča. Vendar je delo v teh društvih osredotočeno predvsem na dramsko dejavnost.

V dolini bi kazalo omeniti še prosvetno društvo v Selcih, ki združuje dramsko sekcijo, godbo na pihala, pevski zbor in kančnico. Tudi občasnata predavanja so bila deležna dokajnjega zanimanja.

Ne bo napak, če ob tej priložnosti spregovorim še besedo, dve o tukajšnji godbi na pihala. To je edino tovrstno glasbeno zasedlo v vsej dolini. Kljub temu,

da so domačini na godbo zelo ponosni, ni moč utajiti kriz, ki od časa do časa omajejo ali celo ogrožajo njen obstoj. Gre predvsem za mlajše godbenike, ki sodelujejo pri godbi vse dotlej, dokler ne obvladajo svojega instrumenta, pozneje pa godbo zapuste in se vključijo v razne manjše zavabne ansamble v dolini in izven nje. — Več idealizma in ljubezni do kulturno-prosvetnega dela v domačem kraju res ne bi škodovalo.

Ce upoštevamo, da ne manjka ljudi in ne veselja do dela in da občani visoko cenijo napore domačih prosvetnih društev, tedaj smemo z zaupanjem zreti v mnogo obetačo prihodnost kulturno-prosvetne dejavnosti Selške doline.

S. S.

Komedijantski Atelje gostuje po Gorenjskem

Drevi se odpro vrata Prešernovega gledališča

Drevi (petek, 5. septembra) ob 20. uri se bodo vrata Prešernovega gledališča v Kranju odprli v letosni gledališki sezoni. To pot ne gre za uprizoritev domače gledališke skupine; ljubiteljem dramske umetnosti se bo predstavilo gledališče Komedijantski Atelje iz Ljubljane.

Komedijantski Atelje je mlado gledališče. Ustanovljeno je bilo letos junija v Ljubljani. Rojstvo novega gledališča so narekovali mnogi važni razlogi, predvsem pomanjkanje potujočih teatrov in hotenje, da bi tudi ostala Slovenija spoznala sodobno dramatiko. Glavni smoter tega gledališča pa so gostovanja v večjih in manjših krajih Slovenije in seznanjanje slovenskega gledališkega občinstva z modernim dramskim repertoarjem, kar naj bi iznenadilo gledališko in kulturno raven glavnega mesta z ostalo Slovenijo.

Gledališki večer, s katerim se bo Komedijantski Atelje predstavil drevi v Kranju, sestavlja lahka komedija Poljaka Niewiarowicza »Ljubim te« in edenjakca francoskega dramatika Jean Cocteauja »Cloveški glas«. Ce pomeni prvi del programa predvsem kompromis povprečnemu okusu, nudi drugi del resničen umetniški užitek. — Komedia »Ljubim te« je v umetniškem smislu nepomembno in nezauhitevno, sicer pa spremeno napisano delo, ki ima samo en namen — zabavati. Glavna in edina tema te komedije, v kateri nastopata le dve osebi, je seveda ljubezen. Po hudi zaprekah in živahnih komičnih situacijah sledi obvezen happy end.

Enodjevanje Jeana Cocteauja »Cloveški glas« je nenavadna umetniška stvaritev, pisana z golj Štefanom Erženom. Način, s katerim se bo Komedijantski Atelje predstavil drevi v Kranju, sestavlja lahka komedija Poljaka Niewiarowicza »Ljubim te« in edenjakca francoskega dramatika Jean Cocteauja »Cloveški glas«. Ce pomeni prvi del programa predvsem kompromis povprečnemu okusu, nudi drugi del resničen umetniški užitek. — Komedia »Ljubim te« je v umetniškem smislu nepomembno in nezauhitevno, sicer pa spremeno napisano delo, ki ima samo en namen — zabavati. Glavna in edina tema te komedije, v kateri nastopata le dve osebi, je seveda ljubezen. Po hudi zaprekah in živahnih komičnih situacijah sledi obvezen happy end.

Prizor iz enodjevanke Jeana Cocteauja »Cloveški glas«. Edina igralka v tej monodrami je diplomantka AIU Alja Tkačeva

Umetnost za vsakogar

Zopet ogleda vredna razstava v kranjskem muzeju

hovitih, v risarskem pogledu Pirnatovim enakovrednih ilustracij Cervantesovega »Don Kihota«.

Ker si moderna umetnost zelo rada išče vzore v likovnem udejstvovanju otrok, barbarov in primitivcev, je povsem razumljivo, da je ljudsko slikarstvo na steklo pritegnilo zanimanje Šubic in Ciuhe.

nih formalnih rešitev predvsem novo, a vendar skoz in skoz ljudsko vsebino. Za Šubicu bi bilo v ostalem mogoče celo reči, da je pokazal, po kateri poti naj hodi tolikanj propagirani, toda redkokaj kvalitetno ostvarjeni socialistični realizem!

Deset svojih vaških in dva pretresljiva partizanska motiva (Tifusari, Kolona) je delo v forme robato stiliziranega in povečini nekam statično učinkujocega realizma, ki se odlično podaja pri povedi o elementarnem kmečkem življenju (Vasovanje, Kolednik, Kmečka svatba, Orač, Žandice, Ličkanje). Na sejem, domaći praznik, Čipkarici, Drvarja. Z avtorjevimi izvirnimi hontenji je v navedenem opusu zavarjenih nekaj osebnih tolmačenj tujih pridobitev (Chagall, Berg, Kralj, Modigliani).

V nasprotju s Šubicem pa se je Ciuha, drugi prenoveči slike na steklo, odločil za motive iz narodnih ali ponarodenih pesmi (Pegam in Lambergar, Turjaška Rozamunda, Sv. Senan, Ženg - vojak), pripovedi (Krapan in Brdavs, Krjavelj, Bridka smrt in Tomaž, Jurko je iskal strahu, Trdoglav in Marjetica) ter vrat v verovanj, ki so jih naši predniki radi zaupali panjskim končnicam ali srednjeveškim freskam (Mrtaški ples, Hudič brusi babi jezik, Čarovnica). Slogovno se je Ciuha izdaneje približal naivnosti in primitivnosti ljudskega podobravstva, ni pa pri tem zanemaril sebi lastnega poudarka, ki je opazen v rahlem ironiziranju spolnih karakteristik moških in ženskih figur.

V kletnih prostorih, končno, je razstavljenih osem Šubičevih grafik, od katerih naj omenim zlasti »Spečega dečka«, »Večer«, »Vas pod Starim vrhom« in »Čipkarico«.

Štefan Eržen

že Ciuha, dva dokaj uspešna predstavnika naših povojskih, v Ljubljani izšolanih umetniških generacij. S posameznimi stvaritvami prvega so se Kranjčani že nekajkrat srečali in jim avtor torej ni neznan, o drugem pa so verjetno slišali to ali ono ugodno oceno pred nedavnim, ko so ljubljanski »Naši razglej« objavili nekaj njegovih du-

Ive Šubić: Čip

MLADA RAST

Izlet na Predil

Ali veste kje je Predil in kaj sploh označuje to ime? Nič hudega, tudi jaz nisem prej nič vedel o tem znanem prelazu.

Prejšnji torek zjutraj smo krenili na pot proti Bovcu. Peljali smo se z avtobusom čez Vršič na Trento in popoldne smo že bili v Bovcu, lepem letoviščarskem kraju. Naslednji dan smo se napotili v Predil. Pot je peljala mimo znane trdnjave Kluže, saj pravijo, da si je ob skalah, ki so tu okoli, sam Napoleon polomil zobe. Po lepi in vijugasti cesti smo se nato peljali skozi vasico Log pod Mangartom, za katero pravijo, da sodi med najlepše gorske vase. Od tu dalje je le nekaj ostrih ovinkov in pot to pripelje v vas Strmec. Vasica je poznana daleč naokoli. Leta 1944 so partizani v tej vasi ubili nekega zloglasnega gestapovca, za kar so se Nemci kruto maščevali. Naslednji dan so obkolili vas, pobili vse moške in požgali ter zrušili hiše; žene, matere in otroki so odpeljali v tabornišče. Morda ste že na platu v kinu gledali zgodovino Strmca. »Črne rute« je menda naslov tega dokumentarnega filma.

Po enourni vožnji smo se iz Strmca pripeljali na prelaz Predil. Precej nas je tu izstopilo, ostali pa so potem, ko so opravili s carino, nadaljevali pot v Rabelj in dalje v Trbiž. Pot nas je najprej peljala v kočo, ki jo je že pred leti postavilo PD Bovec. Ko smo se okreplili, smo si ogledali mejo med Jugoslavijo in Italijo. Čudovit je bil razgled med našim sprehom. Pred nam so se dvigali visoki očaki: Mangart, Jalovec, Ponce, Rombon, Svinjak in ostali. Naše oči se kar niso mogle nagledati. Na drugi strani prelaza pa so se skrivale skalne stene Viša in Kanina. Vsekakor pa je največja zanimivost na Predilju mogočna trdnjava, ki je nekdaj branila in zapirala pot v soško dolino. Ob cesti pod trdnjavo stoji velika piramida, pod katero je spomenik spečega leva. Ta spomenik je postavil neki avstrijski cesar padlim branilcem prelaza Predil.

Ko smo se popoldne vrnili v Bovec, sem bil poln novih vtisov in doživetij. Izleta na Predil pa prav gotovo ne bom mogel nikoli pozabiti.

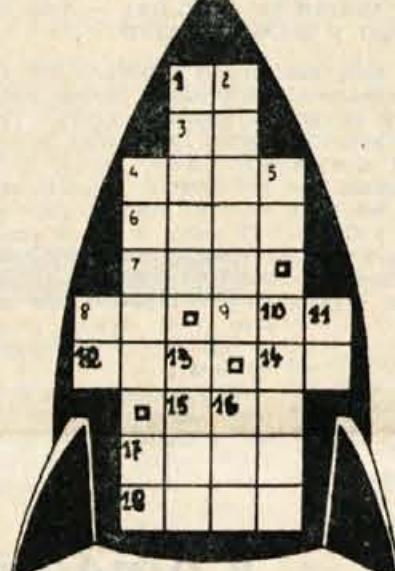
1. K.

Ko ajda cvete ...

Ko ajda cvete
in sonce z neba
se otožno smehlja,
glej, njive so naše
kot mitze bogate,
ki vabijo v svate.

Ko ajda cvete
in božam z očmi
to belo morje,
mi je v sreču hudo,
ker ajda cvete
poletju v slovo.

Tončka Perčič

Navpično: 1. najmanjši delci molekule (množina); 12. popeljali nas bodo na mesec; 4. vrsta streliva; 5. dva so-glašniki; 8. osebni zajmek; 10. moderna vojaška naprava; 14. del kolesa; 13. del pokopališča; 16. glavni števnik; 17. osebni zajmek.

- All že veste ...**
1. Katera je največja reka v Evropi? (Volga)
  2. Koliko nog ima muha? (Sest)
  3. Kdo je iznašel dinamit? (Alfred Nobel)

(Alfred Nobel)

PREBRISANA RACA

Sredi ribnika je plavala debela raca. Volk jo je videl in zahotel se mu je njenega svežega mesa. Prihujeno se je odplazil do roba ribnika in zaklical raci:

»Dober dan, račka! Kako si lepa! Prava lepotica med lepoticami. Ampak tvoja mati je bila še mnogo mnogo lepsa!«

»Kako pa to veš?« je dejala raca.

»Joj! Kaj ne bi vedel. Saj sem jo vsak dan videl,« je vzkljuknil volk in

zavil svoje hudebne oči proti nebui. »Veš, kadar je ona plavala proti obali, je vedno ponosno dvigala glavo in zatisnila eno oko. Takrat je bila tako krasna, kot nihče naokoli. Vsi so se ustavljali in jo gledali. Škoda, res, da ti tega ne znaš!«

»Kaj ne bi znala!« je ošabno odvrnila raca. »Le poglej me! In raca se je našopirila, dvignila visoko svojo glavo, zatisnila eno oko in mirno plaval po vodni gladini.

»Dobro, dobro!« je zaklical volk. »Vidim, da si precej podobna svoji materi. Ampak zamizati na oba očesa in hiteti, tega pa gotovo ne znaš.«

»Pa znam! Le poglej!«

In neumna raca je na vso moč dvignila svojo glavo, zaprla oči in odpovedala slepo naprej. Komaj pa se je zadeala ob obalo, je šavs — volk zgrabil neumno raco, se zasmajal svoji prebrisanoosti in hotel raco kar pri priči pojesti. Seveda, lačen je bil.

Raca je spoznala, da jo je volk poseten potegnil, zato se je tudi ona kaj hitro znašla.

Že ji je volk hotel odgrizniti glavo, ko mu je karajoče dejala:

»Veš kaj, dragi volk, tako pa tvoj oče ni nikdar delal!«

»Kako pa?« je hotel vedeti volk.

»Predno je začel jesti goske, se je vedno vsedel, dvignil svoje tačke k nebui in se zahvalil gozdnim duhovom, da je dobil tako masten grizljaj.«

»Saj jaz prav tako delam,« je dejal volk in položil raco poleg sebe. Vsedel se je in dvignil svoje kosmate tace kar se je dalo visoko.

Na to pa je raca čakala. Smuknila je v ribnik in brž odplavala od bregata. Ko se je volk nehal zahvaljevati, je bila raca že sredi ribnika in se mu na vso moč hihitala. Joj, kako je bil volk jezen.

»Da bi te zlodej,« je robantil. »Bila si prebrisana bolj kakor jaz!«

Z A B I S T R E G L A V E

KRIŽANKA »?«

Vodoravno: 1. ploščinske mere; 3. kazalni zalmek; 4. groba vrsta športa; 6. del zidu; 7. bajeslovne pripovedek; 8. predlog; 9. tuje moško ime; 12. gol; 14. igralna karta; 15. vrsta; 16. utrežne enote; 18. vrsta naših cigaret.

Kako se naučim igrati šah?

SICILIJANKA

Najbolj priljubljena otvoritev med polodprtimi otvoritvami je v zadnjem času sicilijanska otvoritev. Ime sicilijanka je dobila zato, ker so jo že v XVI. stoletju zelo radi igrali sicilijanski šahovski mojstri. Otvoritev imenujejo tudi sicilijanska obramba, čeprav so mnenja, da ima ta otvoritev le obrambne značilnosti, različna. Res je, da ima beli več možnosti odločiti par toj v svojo korist v srednjem igri, toda če črni dobro igra, lahko dosegne nevarne protinapade, medtem ko je skoraj gotovo, da bo v končnici osvojil celo točko.

Znašilna poteza za sicilijanko je prva poteza črnega: 1. e2-e4, c7-c5. S to potezo črni prepreči belemu običajen način gradnje središča. Največkrat črni svojega e kmeta zamenja za belega d kmeta in si tako tudi odpre prosti linijsi za trdnjavi, medtem ko beli pride do d linije. In še eno značilnost ima sicilijanka: beli napada na kraljevem krilu, črni pa na daminem.

a) Zmajeva varianta

1. e2-e4, c7-c5, 2. Sg1-f3, d7-d6, 3. d2-d4, c5×d4, 4. Sf3×d4, Sg8-f6, 5. Sb1-c3, g7-g8 — od tu ima beli možnost dveh nadaljevanj:

1) 6. Lf1-e2, Lf8-g7, 7. 0-0, 8. Lc1-e3, Sb8-c6, 9. Sd4-b3, Lc8-e6, 10. f2-f4, Sc6-a5, 11. f4-f5, Lb8-c4, 12. Sb3-a5, Lc4×e2, 13. Dd1×e2, Dd8×a5 — igra je izenačena.

2) 6. f2-f3, Lf8-g7, 7. Lc1-e3, 0-0, 8. Dd1-d2, Sb8-c6, 9. 0-0-0, d6-d5, 10. Sd4×c6, b7×c6, 11. e4×d5, c6×d5, 12. Sc3×d5, Sf6×d5, 13. Dd2×d5, Ta8-b8!, 14. c2-c3, Dd8-c7, 15. Dd5-c5, Dc7-b7, 16. Dc5-a3, Lc8-f5 — napad črnega bo beli težko branil.

b) Richterjeva varianta

1. e2-e4, c7-c5, 2. Sg1-f3, Sb8-c6, 3. d2-d4, c5×d4, 4. Sf3×d4, Sg8-f6, 5. Sb1-c3, d7-d6, 6. Lc1-g5, e7-e6, 7. Dd1-d2, Lf8-e7, 8. 0-0-0, a7-a6, 9. f2-f4, Lc8-d7, 10. Sd4-f3 — z enako igro.

c) Klasična varianta

1. e2-e4, c7-c5, 2. Sg1-f3, Sg8-f6, 3. d2-d4, c5×d4, 4. Sf3×d4, Sg8-f6, 5. Sb1-c3, g7-g8 — od tu ima beli možnost dveh nadaljevanj:

1) 6. Lf1-e2, Lf8-g7, 7. 0-0, 8. Lc1-e3, Sb8-c6, 9. Sd4-b3, Lc8-e6, 10. f2-f4, Sc6-a5, 11. b2×c3, Sb8-c6, 12. Sc7-d5, e6×d5, 13. Ta8-b8!, 14. Tel×e5, Lf8-d6, 15. Te5-e3, 0-0 — beli ima močan napad, vendar so analize pokazale, da se da ta napad uspešno braniti.

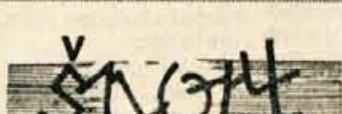
d) Niemzovičeva varianta

1. e2-e4, c7-c5, 2. Sg1-f3, Sg8-f6, 3. e4-e5, Sf6-d5, 4. Sb1-c3, e7-e6, 5. Sc3×d5, e6×d5, 6. d2-d4, d7-d6, 7. Lc1-g5, Dd8-a5+, 8. c2-c3, c5×d4, 9. Lf1-d3, d1×c3, 10. 0-0-0, Sb8-c6, 11. f1-e1, Lc8-e6, 12. b2×c3, d6×e5, 13. Sf3-e5, Sc6×e5, 14. Tel×e5, Lf8-d6, 15. Te5-e3, 0-0 — beli ima močan napad, vendar so analize pokazale, da se da ta napad uspešno braniti.

2) Richterjeva varianta

1. e2-e4, c7-c5, 2. Sg1-f3, Sb8-c6, 3. a2-a3, d7-d5, 4. e4×d5, Dd8×d5, 5. Lc1-b2, e7-e5, 6. a3×b4, Lf8×b4, 7. Sb1-c3, Lb4×c3, 8. Lb2×c3, Sb8-c6, 9. Sg1-f3, Sg8-e7, 10. Lf1-e2, 0-0, 11. f7-f6 — z zapleteno igro.

FaBo

Kegljanje

KRANJČANI PREMAGALI DRŽ. REPREZENTANCO

V soboto je prispela v Kranj državna reprezentanca v kegljanju, ki se bo nekaj dni pripravljala za nastop na evropskem prvenstvu v Münchenu. V nedeljo so se reprezentanti srečali z domaćim Triglavom. Dosegli so odličen rezultat 5309 podprtih kegljev in kar za 48 kegljev izboljšali državni rekord. Tudi Kranjčani so dosegli odličen rezultat — podrli so 5217 kegljev. Najboljši med njimi pa je bil spet Martelanc, ki je že sedmič v dobrih štirinajstih dneh podrl več kot 900 kegljev. Rezultati: Triglav 5264 (Martelanc 930, Starc 874, M. Ambrožič 885, L. Ambrožič 845, Turk 873, Vehovec 857). — Reprezentanca FLRJ 5144 (Pogelšek 883, Smoljanovič 874, Hladnik 859, Grom 828, Dobrilovič 839, Stržaj 861).

Plavanje

TROBOJ PIONIRJEV V PLAVANJU

V soboto zvečer je bil v Kranju plavalni troboj med pionirji Neptuna iz Celja, Prešernova iz Radovljice in domačega Triglava. Najboljši so bili domačini, ki so Celjane premagali s 88:74, Radovljčane pa s 101:62.

Rezultati — pionirji — 200 m prosti: Gorjanc (P) 2:49,0; 50 m prsn: Pogačnik (T) 0:41,0; 50 m prosti: Nadižar (T) 0:33,7; 50 m hrbitno: Vrtovšek (N)

0:40,3; 50 m metuljček: Vrtovšek (N) 0:40,4; 4 krat 50 m mešano: Neptun 2:38,6 (rep. rekord); 4 krat 50 m prosti: Neptun 2:17,8 (rep. rekord).

Pionirke — 50 m prosti: Kobi (T) 0:37,0; 50 m metuljček: Bogataj (T) 0:45,0; 50 m hrbitno: Gabron (T) 0:45,8; 50 m prsn: Šenica (T) 0:45,0; 4 krat 50 m mešano: Triglav 2:56,0 (rep. rekord); 4 krat 50 m prosti: Triglav 2:43,0 (rep. rekord).

L. S.

Tenis

PLANIKA : JESENICE 2:1

V kvalifikacijskem srečanju za finalno republiško sindikalno prvenstvo v tenisu, je v nedeljo Planika zmagovala nad Jesenicami z 2:1. Rezultati: Rebolj : Kotnik 2:1 (1:6, 6:8, 8:6), Ahačič : Klinar 0:2 (3:6, 4:6), Gunčar : Rebolj : Kotnik-Klinar 2:1 (6:4, 2:6, 6:3).

Atletika

USPEH

MLADIH ATLETOV

TRIGLAVA

Na mladinskem republiškem prvenstvu v atletiki, ki je bilo v nedeljo v Ljubljani, je nasto-

pilo tudi nekaj mladih atletov kranjskega »Triglava«. Kranjčani so dosegli vrsto osebnih rekordov in proti pričakovanju osvojili tudi nekaj prvih mest. Pri mlajših mladincih se je zlasti odrezal Franc Blenkuš, ki je zmagal v metu diska (38,43 m) in krogle (14,33). Atleti iz Kranja so v enem letu močno napredovali.

Telesna vzgoja

USPEŠNO SO ZAKLJUČILI VADITELJSKI TEČAJ

MOTORIZACIJA NA POHODU

- Letos na novo registriranih dvakrat več motornih vozil kot lani
- V treh mesecih 1052 novih šoferjev
- Število nesreč se je podvojilo

VSAK DAN JE VEĆ VOZIL na naših cestah. Vsakdo si želi kupiti vsaj moped, če si že ne more omisliti motornega kolesa, ali če nima te sreče, da mu kakšni izpravljenci iz tujine pošle avtomobil. Moj znanec je zadnjič prav zavojlo avtomobila ponujal dva strica na Dolenjskem v zamenjo za enega samega v Ameriki!

Zeljo ljudi, da bi čimprej vozili nekaj brnečega, najzgrovorje kažejo številke o voznih izpitih. Prijav za izpite je toliko, da so morali v Sloveniji letos ustaviti še nekaj izpitnih komisij, pa še težko opravijo svoj posel. Tudi kranjski okraj je letos maja dobil svojo izpitno komisijo in ta je že v treh mesecih izprala 1300 kandidatov, od njih pa jih je izpit položilo 1052. To je dobra četrtnina vseh šoferjev v okraju.

Vozniški izpit seveda še ni vse! Z njim se ne moreš voziti — z njim lahko samo vozиш. Toda — je najcenejši! In prav zato je morda najstvarnejši odraz tih želja ljudi. Predsednik izpitne komisije tovarš Rado Kelih meni, da je približno 80% kandidatov za voznike izpite brez lastnega vozila. Vsi pa seveda upajo, da ga bodo nekoč imeli.

KO SEM SE DOBESEDNO prebijal skozi gnečo v izpravljenco, sem zaslišal presunljiv vzdih:

»O, da bi šel ta kelih mimo meni!«

Nisem vedel, ali naj bi napisal kelih z veliko ali malo začetnico. Toda razmišljati nisem utegnil, kajti tisti hip sem že vstopil v sobo, kjer sta tovarš Drago Mohorič in tovarš ing. Franc Sila

izpravljala bodoče nadobudne vozače. Prvi jim je meril znanje v cestno prometnih predpisih, drugi v motoroznanstvu. Oba sta mi prijazno dovolila, da prisluhnu izpravljaju.

»Največja dovoljena hitrost motornih vozil?«

Vprašanje je bilo jasno. Kandidat je grbančil čelo in kazalo je, da mu ni povsem jasno. Nadjanje je le odgovoril:

»50 km na uro.«

»Za katera vozila?«

»Za tovornjake.«

»Ne!«

»Za avtobuse.«

»Tudi ne!«

»Potem pa za osebne avtomobile.«

»Da. Toda vozniški izpit ni lotterija. Ko se boste bolje naučili prometne predpise, lahko spet prideite.«

Kandidat je odšel. Kdo ve, kaj si je mislil tedaj. Morda je prisel

polagat izpit na srečo. Tudi takih je nekaj! Morda mu je spodelalo in se je jezik...

Spomnil sem se razgovora s tovaršem Kelihom. Pripravoval mi je o nesrečah in vzrokih nesreč v kranjskem okraju. Letos je bilo samo do konca avgusta 113 nesreč več kot lani vse leto. Lani so jih zabeležili 237, letos do avgusta 350!

Najpogosteji vzrok prometnih nesreč lani je bilo prav prekor-

Med bojem za pike v motoroznanstvu

Najvažnejše je — poznati cestno prometne predpise. Nekateri misljijo, da se jih ni težko naučiti. Toda, ali poznate vsaj tiste znake, ki se vidijo na sliki?

li prav nič odveč. Kajti, kaj pomaga, če voznik motornega vozila je tako pazi, če ne pazijo drugi. Bilo bi krivično do tistega, ki je padel na izpitu, ker ni vedel kakšna je dovoljena hitrost za motorna vozila, če bi se drugemu spregledalo popolno nepoznavanje prometnih predpisov.

Spet sem prisluhnih izpravljaju. Tovariš inženir Sila se je mudil z nekom, ki je imel silno tremo.

»Kar pomirite se, saj nobenega ne snemo,« je s šalo poskušal sprostiti kandidata.

Potem pa je kar šlo. Kaže, da imajo kandidati premalo praktičnega znanja o ustroju motornega kolesa ali avtomobila. To tudi nič nenavadnega, saj mnogi nočnasti motornega vozila nitidodobra ogledali niso in govorijo bolj na pamet.

Ni dvoma, da je za varnost prometa mnogo važnejje znati prometne predpise kot poznavati ustroj motorja, vendar je važno — in tudi gospodarnostno — znati o motoroznanstvu usaj toliko, da ne razderez uplinjača, če ti, denimo, zmanjka bencina! Motornih vozil je že toliko, da težko za vsako malenkost hitro najde mehanika. Zato je prav prijetno, če znaš popraviti kaj tudi sam. In zato je tudi prav, da se na izpitu od kandidata tudi precej zahteva.

Lani je bilo na primer vse leto na novo registriranih 561 motornih vozil, letos pa samo v osmih mesecih 656. »Medtem ko je bilo pred nekaj leti vsak mesec registriranih približno 10 motornih vozil,« mi je dejal tovarš Kelih, »jih je letos ob vsaki registraciji okoli 20, kar znese 80 na mesec.«

PO IZPITHIH SEM, KOT SE SPODOBIM, spet obiskal tov. Rada Kelija. Vprašal sem ga o vtiših z izpitov in sploh o takih stvarih, o katerih novinarji radi sprašujejo. Prijazno mi je pojasnil, da je z rezultati izpitov v večini primerov kar zadovoljen. Skorajda vsi kandidati so dobro pripravljeni, le s to razliko, da ima nekdo manjšo drugi pa večjo tremo. Vidi se, da imajo avtomoto društva, ki kandidate pripravljajo na izpite, velik interes, da jih nekaj naučijo.

»So pa seveda tudi taki,« je dejal tovarš Kelih, »ki vzamejo izpite bolj z lažne plati. S takimi smo hitro zgovorjeni. Sicer pa komisija, kljub temu, da ima dosti stroge kriterije, zahteva od kandidatov predvsem, da praktično veda, kaj morajo napraviti za varnost prometa. Mnogokrat moramo pri izpravljovanju upoštevati tudi izobrazbo posameznikov. Izpite namreč polagajo ljudje z različnim splošnim znanjem. So tudi primeri, ko človek ve, da kandidat zna, a se ne zna izraziti. V takih primerih mora pač potpreti in kandidata temeljito

Osmice z roterjem in sovozačem ni lahko napraviti

avtobusom vozi do izhodne postaje. Toda za dokončno ureditev in razširitev ceste je zmanjkal denarja. Na pomanjkljivost jih bo verjetno moral spomniti nesreča. Cesta po Jelenovem klancu v Kranju še vedno ni razpolovljena z belo črto, ki bi preprečeval prehitevanje. Prav zato je potreben prehitevanje pa je prišlo do večine nesreč na tem klancu. In tako bi lahko še načevali!

Toda dovolj! Naj le še ponovimo: naračujoča motorizacija zahteva od voznikov motornih vozil večjo previdnost pri vožnji; pa tudi ustrezno urejene ceste.

ABC

Prometna razstava

V Kranju je v teh dneh odprta prometna razstava. Razstava spoznava obiskovalca s problemi cestnega prometa v Sloveniji ter z vzroki vse pogostejših nesreč in ga podudi, kako se jim lahko izognemo. Je zelo poučna in bi bilo posebno za mladino koristno, da si jo ogleda.

Iz Kranja bodo razstavo prenesli tudi v druge kraje na Gorenjskem: v Tržič, na Jesenice, v Radovljico in Škofjo Loko.

-ik

Pri praktični vožnji z »letečo drvarnico«, kot pravijo šolskemu avtomobilu AMD Kranj

Največja srednje-evropska palača

V NOVEM
BEOGRADU

Današnji mladinci so začeli komaj hoditi v šolo, ko so mladinske brigade leta 1947 zasadile prve lopate pri gradnji Novega Beograda. Tri leta pozneje so se dela ustavila, ker je bilo treba prvotni načrt spremeniti.

Ko so rešili sporne probleme, so gradnjo pospešeno nadaljevali in danes se bodo že vselili v prve sobe. Tu bo namreč imel svoje prostore Zvezni izvršni svet. To ne bo samo največja stavba v Jugoslaviji, ampak v Srednji Evropi sploh. K monumentalnosti bo prispeval svoj delež tudi braški marmor, s katerim bo obložena fasada. Iz istega mlečnobelega marmora je bila zgrajena v začetku IV. stoletja Dioneciana palača v Splitu, v prejšnjem stoletju dunajski parlament in washingtonski Kapitol.

V palači bo 1500 raznih prostorov, med njimi 950 pisarn. Skupna površina vseh prostorov znača 80.000 kvadratnih metrov, to je približno toliko kot deset nogometnih igrišč. Če bi palača spremenili v stanovanjsko zgradbo, bi tu udobno živel 15.000 ljudi. Clovek, ki bo prišel po uradnem opravku v palačo, si bo moral zapomniti številko začeleno pisarne, da ne bo blodil po labirintu hodnikov, katerih skupna dolžina ni nič manjša kot 9 kilometrov.

Podobno bogato bodo opremljeni tudi drugi prostori. Garaža bo znatnej

obložena z belimi ploščicami. Na prostoru za parkiranje bo lahko stalo tisoč avtomobilov. Skupščinska dvorana bo 20 metrov široka; pokrita s stekleno kupolo in bo po velikosti največja te vrste na svetu. V njej se bo lahko zbralo 2000 oseb. Ko se bo končno prihodnjega leta pričelo delo v vseh oddelkih, bo imel obiskovalce v celotni palači.

Prav tako bogato bo izdelana tudi

sobna oprema. Ves običajni pisarniški inventar — kot so omare, police, roloji ipd. — bo vzdahn v steno. Obiskovalci bo sredi sobe videl le mize in stole izvirne zasnove. Sobno pohištvo je iz črnega mahagonija, temne hrasstovine ali iz svetle javorovine. Izdeluje ga slovensko podjetje »Sevnica«, kar pomeni lepo priznanje našim strokovnjakom. Prostori bodo tudi opremljeni s številnimi deli naših likovnih umetnikov.

Najstarejši narod Evrope

To so Baski, ostanek praprebljalcev današnje Španije. Živijo na obeh straneh zahodnih Pirenejev — večina na Španskem, 120.000 pa v Franciji. Vseh Baskov je nekaj nad 700 tisoč. Domačevno so potomci Iberijcev. Iberijci so bili narod, ki se je najbrž že dva do tri tisoč let pred našim štetjem naselil po Sredozemski kotline. Fenlani so poznali Iberijke že 1900 let pred našim štetjem. Z veliko gotovostjo domnevajo zgodovinarji, da so prišli Iberijci v Evropo že pred velikimi egipčanskimi dinastijami v tretjem tisočletju pred našim štetjem. Prišli naj bi bili iz Hindustana, ki je bil njihova pradomovina. Jezik Iberijcev — kot tudi jezik Baskov — sta zelo po-

dobna jeziku prvih bramanov v južnem Hindustanu. Sorodna sta tudi sanskrta in omikanemu jeziku indijske književnosti v 3. stoletju pred našim štetjem. V pradavnih časih sosedni Arijevi v Srednji Aziji, so Iberijci prej kot oni odrihnili proti zahodu in se naselili v Evropi, kjer njihovi potomci živijo še danes. Jeziki vseh narodov v Zahodni Evropi spadajo v indogermanske skupine, govorica Baskov je edina izjema.

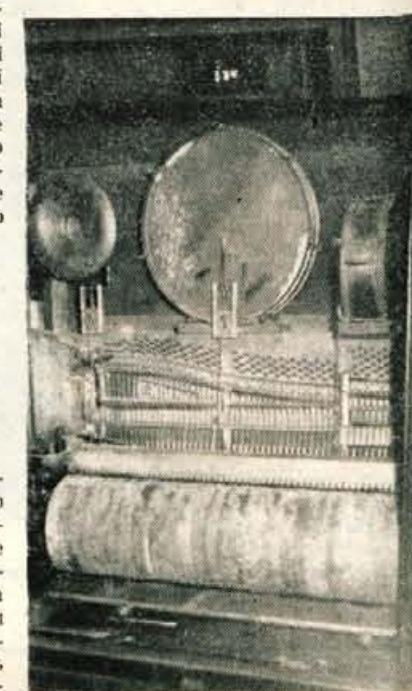
„PLAVŽARJI“ V PRAPROTNEM

Nekaj kilometrov od Škofje Loke proti Poljanski dolini, je majhna vasica Praprotno. Ceprav je okolica le-

V okolici Praprotnega je ves kamen apnenčast, zato tu že od nekdaj kuhaajo apno. V apneni kuhaajo kamenje štiri do pet dni dan in noč. Tovariš Pintar pravi, da pri tem pokuri 80 m drv in da po petih dnevih dobi 20 ton apna. Vse apno proda na Gorenjskem in sicer ga polovicu odkupi gradbeno podjetje »Projekt« iz Kranja.

FaBo

Čarobne orgle

pa, bi bila verjetno ta vasica malo komu poznana, če ne bi bili ob glavni cesti dve zanimivi kupoli s številnimi luknjami, iz katerih šviga ognjeni plameni. Pod takšno kupolo je velika peč, v neposredni bližini pa so dolge skladovnice drva. Te peči imenujejo apnence in jih je bilo nekdaj v Praprotnem precej. Sedaj sta le še dve (Pintarjeva in Dolenčeva), medtem ko je tretja skoraj v Škofji Loki.

Povzročitelj raka

Na kongresu kancerologov v Londonu so govorili posamezni zdravniki o škodljivih posledicah nekega medicinskega preparata, ki so se pokazale še po tridesetih letih. Gre za preparat torotrast, ki so ga pred četrto stoletja uporabljali pri rentgenskem slikanju jeter v vranice. Torotrast je vseboval torij, ki se je nabiral v jetrih in s tem olajšal slikanje. Preparat so dali ljudem v živo dovodnicu. Zdravniki so sicer vedeli, da je torij radioaktiv, vendar posebne pozornosti temu nihče posvečal. Takrat še niso bila objavljena poročila o žalostnih usoda delavcev, ki so dobili raka, ker so bavili kazalce na urah s preparatom, ki je vseboval radij. Torij pa je element, katerega radioaktivnost traja dolgo. Okoli leta 1930 so danci zdravniki ugotovili, da so ljudje, ki so dobivali torotrast, bolj podvrženi rakastim boleznim. Po zdravniških poročilih so doslej odkrili devet ljudi, ki so dobili zaradi uporabe torotrasta, posebrega raka na jetri. Nekaj drugih ljudi pa je dobilo raka tam, kjer so jim dajali injekcije torija. Zdravniki menijo, da nastopi rak te vrste po približno dvajsetih letih.

Pred dobrimi 50. leti, ko je po bohinjski dolini proti Primorju stekel prvi vlak in so to »želesno kačo« ljudje opazovali z velikim zanimanjem, so v gostilni v Stari Fužini nabavili še eno zanimivost — »čarobne orgle«. To je glasbena omara, katere mlajše sestre se danes močno uveljavljajo v svetu. Ob omari navajete godbeni aparati, vržete v odprtino ustrezni kovanec in godba začne. Seveda ni viža zmeraj ista. Na razpolago jih je kar 8. Mali žeblički na valju sprožijo posebna napajala, ki udarajo na strune, zvončke, boben in... Prava godba!

Ta godba privabi v gostilno pri Gasperinu v Stari Fužini marsikaterega gosta.

Starost in javno zdravje

Danes je na svetu več starcev kot kdaj koli prej. Pričakovati je, da so bo to število še zvišalo. Na primer: 22,9 % prebivalcev Monaka je starih

60 ali več let, v Franciji 17 %, Angliji

in Wallesu 15,9 %, na Švedskem in v Švici 14 %, v Nemčiji 13,8 %, v Grčiji in na Portugalskem nad 10 %, v Jugoslaviji 8,9 %, v Romuniji 8,2 % in v Turčiji 6 %.

Kdaj je človek star? Sodeč po letih, predvidenih za upokojitev in po pravici za dobivanje starostne pomoči, je odgovor na to vprašanje različen. Če vzamemo v poštev te okolnosti, je človek v Argentini star, ko ima 55 let, v Franciji in Novi Zelandiji s 60 leti, v Avstraliji, Belgiji, ČSR, Danski, Švicari, Finski, Veliki Britaniji in ZDA s 65 letom, na Švedskem s 67, v Kanadi, Irski in na Norveškem pa s 70 leti. Žene navadno dobivajo pokojnino prej kot moški, a v nekaterih državah dobivajo pokojnino prej taki ljudje, ki opravljajo določen čas težje delo.

Stari pacienti jemijo zdravnikom več časa kot mladi. Na primer: osebe do 14 let se zatečejo v Veliki Britaniji k zdravniku letno 3,58-krat, osebe od 14 do 64 leta starosti 3,69-krat, osebe nad 65 let starosti 5,34-krat.

VISINSKI REKORD Z BALONOM

Dva ameriška letalca sta med poletom, ki je trajal nič manj kot 34 ur in pol, dosegla v svojem balonu nov višinski rekord — 25 kilometrov.

VIRUSI NAHODA Z 200 KILOMETROV NA URO

Zmanstveniki so ugotovili, da letijo virusi nahoda s hitrostjo 200 kilometrov na uro. Izredno odporni virusi lahko v vetru premagajo razdaljo tudi 150 km. Njihova moč narašča sorazmerno z vlogo v zraku, sončni žarki pa jih kmalu uničijo.

NAJDALJŠA EVROPSKA REKA

Volga, najdaljša in največja evropska reka, je važna prometna žila predvsem za vzhodno Evropo. Plovna je približno 3500 km, medtem ko znaša njenega celotnega dolžina 3694, oziroma po drugih podatkih, 3895 km. Nečak pred pol stoletja je bila globina njene plovne struge največ 2,15 metra, sedaj pa so jo poglobili na 3 do 3,2 metra. Bržko bodo zgrajene hidrocentrale, ki so deloma že v gradnji deloma pa v načrtih, bo struga Volge globoka 3,65 metra.

so me, da bom morda težko dobil hrano, ker so bili prepričani, da je ta v Britaniji drastično racionirana. Niso vedeli, da lahko vsakdo dobi v restavraciji jesti brez živilskih nakaznic. Nemškemu narodu so London prikazovali kot kup ruševin in to je verjela celo njihova obveščevalna služba.

Ni bilo težko razumeti, zakaj je bilo temu tako. Po zaslugu zvijačnega Göbelsovega genija je nemška propaganda tako dolgo slepila vladajočo raso, da je njen usodni vpliv prodrl celo v globino duše nacističnega vojnega stroja. Ta propaganda je vsakomur lagala; celo njen specjalni odsek ni poznal resnice! Prav gotovo so dobivali točna poročila iz neštevilnih nevtralnih virov, iz vsakega tujega veleposlaništva in konzulata. Ta poročila so prejemali visoki uslužbenci v nacistični hierarhiji, a so jih avtomatično metali v koš, da bi še dalje vlekli za nos nemško javnost in celo svoje lastne gospodarje. Končali so tako, da so prevarili same sebe.

Prišli so že tako daleč, da so celo intelligentni Nemci spoznali, da Hitler ne želi nič drugega, kakor da oni verujejo. Če so Britanci izjavili, da imajo obilo slanine, mesa in kruha, je to seveda morala biti laž. Nemci so vedno odločno trdili, da so v boljšem položaju kot njihovi sovražniki. Zato jih je lahko Hitler imel v roki do dvanajst ure, ker so bili prepričani, da bo nasprotnik prej klonil. Dejansko se še vedno čudijo, zakaj se to ni zgodilo.

Nepazljivost nemške obveščevalne službe pri delu polnazarja deloma tudi moj primer. Ko sem privlekel na dan svoj denar, sem ugotovil da je Dienststelle pozabila odstraniti z zavojev trakove z napisom berlinske Deutsche Bank; celo številko Dienststelle z žigom so pustili na svežnju bankovcem. Razen tega so bile nove cevi na mojem oddajniku nemškega izdelka in na njih so bili še vedno nemški napis.

Tedaj sem nekega večera obiskal Princes Restaurant v West Endu. Šel sem na stranišče. Ko sem vstopil, sem

zagledal nekega člena podzemlja, ki sem ga spoznal prejšnje čase. Bilo je silno neprjetno, zakaj nagovoril me je rekoč:

»Hej, ali niste vi Eddie Chapman?«

Strmel sem vanj in odvrnil, ne da bi trenil z očesom:

»Excusez moi, Monsieur, mais je ne comprends pas l'anglais.«

V restavraciji je moški sedel pri bližnji mizi in kar naprej buljil vame. Potem pa se je, misleč morda, da ga spomin varja, začel nacejati s škotskim whiskyjem.

Toda naj sem se moral še tako skrivati, užival sem, da sem spet doma, da lahko gledam svobodne ljudi, kako debatirajo o politiki, kako hvalijo ali obsojajo vlado. Preprosti moški in ženske so se mi zdeli veliko bolj veseli in veliko manj enostranski kot v Nemčiji. Namesto večnega »Heil Hitler« je bil tu še vedno v rabi prisrčni »dober dan«. Veselilo me je, da sem lahko občutil vedro samozavest ljudstva, še zlasti po vsem tistem strahu in samozmagovanju med Nemci.

Neko noč so London spet napadli iz zraka in naslednje jutro sem dobil od Nemcev ukaz, naj jim o tem poročam. Sporočil sem jim, da je ena neeksplodirana bomba padla na igrišče za kriket v St. John's Woodu in da je promet na tem področju v neredu. Naslednje jutro sem dobil sporočilo s prošnjo, naj jim pošljem seznam uradov in ustanov, posebno še tistih, ki so se preselila zavoljo bombardiranja. Poslal sem jim celoten seznam.

Wehrmacht pa me je prosila, naj jim napravim skico raznih stvari, ki so jih zanimali — divizijskih znakov, položaje protiletalskih baterij, letališč itd., vse to z nevidnim črnikom. Tudi to sem storil. Moj radijski aparat je tedaj krasno deloval in celotna oddaja (»dati« in »sprejeti«) ni trajala daje kot osem minut.

ZA RAZVEDRILO

KADAR JE ŠEF HIPNOTIZER

Mislite si, da delete honorarno...

(Iz »Delavske enotnosti«)

FRANK OWEN: EDDIE CHAPMAN PRIPOVEDUJE

V to sporočilo sem vstavljal pet x. Če jih ne bi vstavil, bi to pomenilo, da pošljem sporočilo pod pritiskom. Ko pa bodo videli te ikse, bodo menili, da je vse v redu.

Zdaj sem moral čakati na odgovor. Nemški znak sem slišal dokaj razločen. Nato sem začel klicati V. U. T. in ponavljala pozive več minut. Nato pa je prišlo razočaranje. Niso me mogli ujeti. Po nekaj minutah brezuspešnega klicanja, sem na slepo poslal svoje sporočilo v eter, ker sem vedel, da me poslušajo tudi druge postaje v Nantesu in v Franciji in tako je bilo možno, da bodo ujeli moje sporočilo.

Naslednji dan sem se vnovič oglasil Nemcem in tokrat so mi odgovorili, da so moje sporočilo prejeli in da mi žele vso srečo.

V začetku prenos ni bil dober. Pariška postaja, s katero sem bil v zvezi, me ni mogla slišati. Moja sporočila je sprejemalo Nantes in tako sem še kar naprej pošiljal »na slepek«. Kasneje mi je Pariz sporočil, da so tudi oni ujeli moje oddajo.

Tedaj sem dokaj pogosto zvečer hodil ven večerjat ali pa sem hodil v gledališče in kino. Prvič po več letih sem videl razstavljenia božična darila. Tudi jaz sem kupil nekaj obleke izvrstne kakovosti, kar me je presenetilo, saj je bila tedaj v veljavi uredba, da je treba proizvajati samo »koristne stvari«. Ugotovil sem tudi škodo, ki jo je povzročilo bombardiranje in o tem poslal poročilo. Nepočutenost nemške obveščevalne službe me je presenetila. Do mojega prihoda v Anglijo niso imeli niti pojma o najosnovnejših podrobnostih življenja v Britaniji. Opozorjali